

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΙΝΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ

ΚΟΙΛΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ

ΕΞΕΛΙΝΙΣΘΕΝΤΩΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Π. ΒΕΡΓΩΤΗ καὶ ΠΑΝΑΓΗ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ

Τ' π' δ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΑΖΗ.

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η «ΗΧΩ»

1881.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Τῷ εὐδοκίμῳ Κερῶν
Κ. Γ. Αβραμῶν
1881

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ

-502-

ΕΠΙ ΤΙΝΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ

B13247
(1B7420)

ΚΟΛΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ

ΕΞΕΛΗΝΙΣΘΕΝΤΩΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Η. ΒΕΡΓΩΤΗ καὶ ΠΑΝΑΓΗ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ

Υπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΑΖΗ.

6/9/09 22025

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η «ΗΧΩ»

1881.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἡ εἰς ξένην γλῶσσαν μεταγλώττισις τῶν ᾠμάτων τοῦ δαιμονίου τῆς Ἰταλίας ᾠοῦ μεγίστης δυσχερείας παρέσχε καὶ ἀείποτε θὰ παράσχη τοῖς μεταφρασταῖς τοῖς ὅπως δῆποτε κεκτημένοις, οὐ μόνον ἅπαντα τὰ πρὸς μετάφρασιν ἀναγκαῖα βοηθήματα, ἀλλὰ καὶ εἰδήμοσι τῆς Ἰταλίδος φωνῆς. Καὶ ὄντως, πλῆθος σχολιαστῶν ὁσημέραι ἀνατέλλουσιν ἀντιφρονούντων ἀλλήλοις πρὸς ἐρμηνείαν πολλῶν δυσκόλων χωρίων τοῦ ποιητοῦ, ὧν ἡ ἔννοια δυσνόητος καθίσταται.

Δύο μεταφράσεις εἶδον τὸ φῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι τῆς «Κολάσεως τοῦ Δάντου» ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου Π. Βεργωτῇ ἐπιγραφομένη «Ἡ κόλασις τοῦ Δάντου» ἐξελληνισθεῖσα ἐμμέτρως εἰς Δημοτικὴν, κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ᾄσματα, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ κυρ. Π. Μαυροκεφάλου, φέρουσα μόνον τὰ ἀρχικὰ γράμματα Π. Ι. Μ. εἰς καθαρεύουσαν γλῶσσαν. Καίτοι δὲ προσεκλήθημεν, ὅτε αὐταὶ ἐδημοσιεύθησαν, νὰ ἐπενέγκωμεν κρίσεις τινάς, ἀπέσχομεν τῆς τοιαύτης προσκλήσεως τὸ μὲν ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως χρόνου, τὸ δὲ διὰ τὸ δύσκολον τῆς ἐπιχειρίσεως πρὸς κατανόησιν τοῦ Ὑψίστου τῆς Ἰταλίας ᾠοῦ. Ὅπως τις ἐπιχειρίσῃ τοιαύτην μετάφρασιν ὀφείλει πρῶτον νὰ σπουδάσῃ τὸν ποιητὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ δεύτερον νὰ διέλθῃ ὅσα περὶ αὐτοῦ συνέγραψαν Γερμανοί, Ἰταλοί, Ἀγγλοὶ καὶ Γάλλοι· ἄλλως ἤθελε δικαίως κατακριθῇ ἐπὶ ἀκατονόμαστον οἴσῃ καὶ κουφότητι, καὶ γέλωτα παράσχη καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀλίγον μεμνημένοις. Πλείστον ἐπαίνων ἄξιος τυγχάνει ὁ συμπολίτης Κύρ. Π. Μαυροκέφαλος ὅστις, τέκνον μὲν τυγχάνων τοῦ ἐμπολαίου Ἑρμοῦ οὐχ ἤττον ἢ τοῦ λογίου, ἐνητχολήθη ἀνευδότης εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς αἰτίας Κωμωδίας » διὰ γλώσσης καθαρευούσης, καλλιπεποῦς καὶ κινούσης τὸ ἐνδιαφέρον.

Ὁ μεταφραστὴς Κυρ. Μαυροκέφαλος εἶναι ποιητὴς, ἔχει

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ**

μόνον κατὰ λέξιν, ἀλλ' ἐμβατεύει εἰς τὰ μυστήρια τῆς διανοίας ἐκείνου καὶ τῆς ψυχῆς, ἥτις, ἐνῶ ἐμόχθησε καὶ ἔπαθεν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπεδείχθη συγχρόνως καὶ ταμεῖον ἀνεκτίμητον τοῦ ὅλου ἐπιστητοῦ. Ὁ ἐξελληνίσας ἐμμέτρως τὴν θείαν Κωμωδίαν Κύριος Μαυροκέφαλος ἀνεκτίμητον ὑπερσσίαν παρέσχεν εἰς τὸ Πανελλήνιον μετενεγκὼν πλήρη μεταφρασιν τῆς « Κολάσεως » εἰς τὸ ἔθνος του καὶ δὴ εἰς γλώσσαν καθαρύουσαν, δυναμένην νὰ ἐννοηθῇ καὶ παρ' Ἑλλήνων καὶ ἄλλογλώσσων.

Συμφωνοῦντες δὲ καὶ ἡμεῖς πληρέστοτα μετ' αὐτοῦ ὅτι ὁ μεταφραστὴς καὶ οὐχὶ ἡ γλώσσα συντείνει πρὸς ἐπιτυχίαν, ἀρχόμεθα τῆς ἐπικρίσεως ἀπὸ τοῦ πρώτου στίχου τοῦ Α'. ἄσματος.

Nel mezzo del cammín di nostra vita

Ὁ Κύρ. Βεργωτῆς μεταφράζει.

Στὸ μονοπάτι τῆς ζωῆς μισοστρατὶς φθασμένος.

Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ὁ ποιητὴς δὲν λέγει φθισμένος, ἀλλ' ὁ μεταφραστὴς ἐπρωτίμωσεν, φαίνεται, νὰ παραγεμίσῃ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἔννοιαν. Πλὴν δὲν μᾶς λέγει ὁ Κύρ. Βεργωτῆς διατὶ μετέφρασε τὸ Cammino διὰ τοῦ μονοπάτι; Ἀπὸ πότε ἤρχισε νὰ λέγεται ὅτι ὁ βίος εἶναι μονοπάτι καὶ ὄχι εὐρεῖα ὁδὸς ἐν ᾗ πολλὰ τρίβοι; Ἀλλως ἂν ἡ ζωὴ εἶναι μονοπάτι πῶς τὸ μονοπάτι ἐμπορεῖ νὰ περιλαμβάνῃ τόσας στραταῖς διὰ νὰ εὐρίσκηται ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἐν τῇ μέσῳ μιᾷ τούτων! Ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Κυρ. Μαυροκεφάλου ὁ στίχος ἔχει ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἐν τῇ πρωτοτύπῳ.

Κατὰ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ τοῦ ἡμετέρου βίου.

Ἐπιτυχὴς καὶ ἡ τοῦ β'. στίχου ἐρμηνεία τοῦ Κυρ. Μαυροκεφάλου « Mi ritrovai per una selva oscura » ἐγὼ ἀνεῦρον ἐμαυτὸν εἰς σκοτεινόν τι δάσος » καὶ οὐχὶ ὡς ἐρμηνεύει ὁ Κύρ. Βεργωτῆς « μέσα σὲ δάσος σκοτεινὸν εὐρέθηκα παντέρμος ». Διότι ἐν πρώτοις ἡ ὁδὸς « μέσα σὲ δάσος σκοτεινὸν », καθιστᾷ λίαν χλιαρὸν τὸν στίχον, εἴτα δὲ ἀνοῦ-

σιον καὶ βαρύφθογγον διὰ τῆς προσθήκης τῆς λέξεως πα ν ο τ ἔ ρ μ ο ς, μὴ ὑπερχούσης οὐδόλως ἐν τῷ κειμένῳ· ἄλλως ὁ ποιητὴς δὲν λέγει ἀπλῶς εὐρέθηκα, io mi trovai ἀλλὰ mi vitrovai ἐνθα ἄδηλον, ὡς λέγει καὶ νεώτατος φιλόλογος καὶ κριτικὸς τῶν στίχων τούτων τῆς Κολάσεως, ἂν α τὸ ῥῆμα trovare ἔσα δύναται τὸ ritrovare.

Ὁ Δάντης ἀπώλεσε τὸν ἑαυτὸν του, μετὰ πολλὰς δ' ἐρεῦνας ἐπέτυχεν νὰ εὕρῃ ἑαυτὸν, ἐντεῦθεν δηλον ὡς καὶ ἐκ τοῦ 30 ἄσματος τοῦ Καθαρτηρίου ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ ἐννοεῖ τὸν ἐκδεδιχημένον βίον, εἰς ὃν εἶχεν ἐμπέσει μετὰ τὸν θάνατον τῆς Βεατρίκης καὶ ὃν μετὰ πολλῆς πικρίας ὀνειδίζουσα αὐτῷ ἡ Βεατρίκη, ἐπιλέγει ὅτι ἐν μόνον φάρμακον τῆς σωτηρίας αὐτῷ ὑπελείπετο, νὰ τῷ ὑποδείξῃ δηλ. ἐκεῖνον τὸν τόπον τῆς βασάνου.

Δὲν εὐρέθη ἄρα ἐντὸς τοῦ δάσους· ἀλλ' ἡσθάνθη ὅτι ἦν ἐν τῷ σκοτεινῷ δάσει τοῦ πεπλανημένου βίου.

Πάνυ ὀρθῶς μετέφρασεν ὁ Κύριος Μαυροκέφαλος τὸ « che la diritta via era smarrita » διὰ τοῦ « διότι εἶχον ἐκτραπῇ ἐκ τῆς εὐθείας τρίβου ». Ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος εὐθύς ἀπ' ἀρχῆς τῆς μεταφράσεως φαίνεται ὅτι ἀνέγνωσε τὸ πλεῖστον τῶν σχολιαστῶν, οἵτινες πάντες ἐρμηνεύουσι τοὺς στίχους che la diritta via era smarrita ὡς ἀνωτέρω.

Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἡ ἐρμηνεία τοῦ στίχου τούτου τοῦ Κυρ. Βεργωτῆ « καὶ ὁ ἴσιος δρόμος ἄφανος ἐγένικε ἀπ' ἐμπρός μου » οὐδόλως παριστᾷ τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ· τίς ποτε θὰ ἐπίστευεν ὅτι τὸ che, περὶ οὗ οἱ σχολιασταὶ τοσοῦτον ἐλάλησαν, θὰ ἡρμάνευεν ὁ Κ. Βεργωτῆς διὰ τοῦ καὶ, ἀπομακρυνόμενος τῆς ἐννοίας τοῦ ποιητοῦ, προθεμένου διελῶσαι, ὅτι « εὐρέθη ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ δάσους, διότι ἀπώλεσε τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν », καὶ οὐχὶ ὡς ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἐνόησεν ὅτι ἡ εὐθεῖα ὁδὸς (ὁ ἴσιος δρόμος) ἄφανος ἐγένικε ἀπ' ἐμπρός του;

Ἀπορρὸν δὲ καθίσταται διατὶ ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἡρμάνευσε τὸ che ὡς ἀνασφαχόν ἤτοι διὰ τοῦ « ὅπου ἡ τοχμημένη

(1)

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ἡ εὐθεΐα ὁδὸς », ὅπερ ἡμαρτημένον. Οἱ πλεῖστοι τῶν σχολιαστῶν καὶ δὴ καὶ οἱ μᾶλλον περιώνυμοι ἐρμηνεύουσι τὸ che ὡς *Αἰτιολογικόν* (perchè, perochè ἤτοι αἰτίαι· δὴ ἦτον ἡφανισμένη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἡ εὐθεΐα ὁδὸς » καὶ οὐχὶ ὡς ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἡρμήνευσε, ἰδιότι ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ δάσους χαμένη εἶναι πᾶσα ὁδός, εἴτε εὐθεΐα εἴτε μὴ, ὁ δὲ ποιητὴς δὲν διανοεῖτο νὰ δηλώσῃ ὅτι ἐντὸς τοῦ δάσους ὑπῆρχεν ὁδός· εἴτε εὐθεΐα εἴτε σχολιά.

Ἡ ἐρμηνεία ὡσαύτως τοῦ Κυρ. Μαυροκεφάλου τοῦ 4ου, 5ου, 6ου, 7ου, 8ου, στίχου πιστῶς εἰκονίζει τὴν τοῦ ποιητοῦ ἔννοιαν.

O quando a dir qual era è cosa dura

Questa selva selvaggia, ed aspra e forte,

Che nel pensier rinnova la paura ! »

» Αἰ! πόσον εἶναι χαλεπὸν νὰ εἴπω ποῖον ἦτο »,

» Ἐκεῖνο τ' ἄγριον τροχὺ καὶ πυκνὸν δάσος, ὅπερ »

» Ἄν σκέπτομαι μ' ἀνανεοῖ τὸν φόβον. Εἶναι τόσον

» Πικρὸν ὥστε ὁ θάνατος ὀλίγον πλέον εἶναι

» Ἐξιστορῶν πλὴν τ' ἀγαθὸν ὅπερ ἐκείσε εὖρον,

» Περὶ τῶν ἄλλων θὰ εἰπῶ πραγμάτων ὅσα εἶδον ».

Πῶς δὲ ἐρμηνεύει τοὺς στίχους τούτους ὁ Κυρ. Βεργωτῆς.

4. » Ἀχ!! τί λαχτάρα εἶναι γιὰ μὲ πικρὴ νὰ περιγράψω

5. » Ἐκεῖ τὸ ἔρμιο καὶ ἄγριο, ἐκεῖ τὸ φοβερὸν δάσος!

6. » Ὅταν ἐμπρὸς στὰ μάτια μου ὁ λογισμὸς τὸ φέρῃ,

7. Τρομάζω καὶ τὸ αἷμα μου σταῖς φλέβαις του παγώνει,

8. Καὶ κρύος εἶν' ὁ πάγος μου σὰν πάγος τοῦ θανάτου—

Ἄς εἴπῃ καὶ ὁ μᾶλλον ἀδαής τῶν στοιχείων τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης, ἂν ἐν τῷ 7ῳ τούτῳ στίχῳ τοῦ ποιητοῦ, ἀπαντᾷ ἔχνος καὶ τῆς ἀνω προσθήκης ἦν ἐν τῷ 8ῳ στίχῳ τοῦ ὁ κύριος Βεργωτῆς εἰσῆγαγεν, ἤτοι τοῦ « καὶ τὸ αἷμα μου στὰς φλέβαις του παγώνει »· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐν τῷ 8ῳ στίχῳ τοῦ παραγέμισμα καὶ « κρύος εἶναι ὁ πάγος μου σὰν πάγος τοῦ θανάτου », καὶ ἐπομένως ἂν ὁ μεταφραστὴς τῆς Ἱταλικῆς

λοχότου ταύτης παραφράσεως, δὲν ἐθεώρησεν ὡς ἀτελὴ καὶ ἑλλιπὴ τὴν εἰκόνα τοῦ δάντου, καὶ ἐὰν δὲν ἐβουλήθη νὰ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτῆς σκιάν τινα, παραφράσας τοὺς στίχους τούτους μὲ τόσον ἄνοστα, ἀνάρμοστα καὶ κακόζηλα καρυκεύματα, ὥστε ὁ μὴ ἀναγνούς τὸν δάντην ποτὲ εἰς τὴν Ἱταλικὴν νὰ κινδυνεύσῃ νὰ οἰκτείρῃ ἅπαντας τοὺς μεγαλοποιοῦντας τὸν ποιητὴν, ἢ νὰ ἐκλάβῃ ὅτι ὁ μεταφραστὴς αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ κάμῃ παρωδίαν καὶ νὰ διακωμωδήσῃ τὸν δάντην.

Τὸς α *Tanto è amara, che poco è più morte* ».

καὶ ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ, χωρὶς παντάπασιν ν' ἀπομικρυνθῇ τῆς ἰδέας τοῦ ποιητοῦ ὁ κύρ. Μ. λίαν ὀρθῶς, ἐρμηνεύει διὰ τοῦ

« Εἶναι τόσον πικρὸν ὥστε ὁ θάνατος ὀλίγον πλέον εἶναι » τὴν δὲ λέξιν *amara* ἣτις εἶναι ὁ πυρὴν τοῦ στίχου καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸν 7ον στίχον τοῦ ποιητοῦ οὔτε καὶ μνημονεύει εἰς τοὺς στίχους τῆς μεταφράσεώς του ὁ Κυρ. Βεργωτῆς ἀρκέσθεις μόνον νὰ γράψῃ ἐν σημειώσει ὅτι τὸ *amara* μετέφρασεν οὕτω, (πῶς;)

Ἀχ! τί λαχτάρα εἶναι γιὰ μὲ πικρὴ νὰ περιγράψω »· ἐρμηνεία ἣτις ἀπέχει τοσοῦτον τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ, ὥσον ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν· μετέφρασε, γράφει, οὕτω, διότι ἐθεώρησε, κατὰ τοὺς περισσοτέρους σχολιαστὰς, τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως « *amara* » τοῦ πρωτοτύπου ἀναφερομένην εἰς τὸ *pauro* μᾶλλον παρὰ εἰς τὸ « *selva* »!! καίτοι τοῦτο εἰς οὐδένα στίχον τῆς μεταφράσεώς του ἀναφέρει, ἤτοι *πικρὸς φόβος* (*amara paura*) ἀντὶ τοῦ « *πικροῦ δάσους* », καθ' ἣν ἔννοιαν ὁ ποιητὴς ἐξήνεγκεν· ἤτοι « τόσον τὸ δάσος ἐκεῖνο εἶναι πικρὸν ὥστε ὁ θάνατος ὀλίγον πλέον εἶναι » ὡς καὶ ὁ κύρ. Μαυροκέφαλος πάνυ ὀρθῶς ἐν τῇ μεταφράσει του ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Κυρ. Βεργωτῆς λέγει ὅτι « ὁ φόβος ὅστις εἶχε καταλάβει τὸν δάντην ἦν τρομερὸς », ἀλλὰ τοῦτο εἶναι αὐτόχρομα παραλογισμὸς, ἵνα μὴ τι χεῖρον εἴπωμεν, καὶ ἐξελέγχει τὴν παχυλὴν ἄνοιαν τοῦ μεταφραστοῦ.

Ὁ 12ος στίχος τῆς μεταφράσεως τοῦ Κυρ. Βεργωτῆ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

« Μοῦ σβύστηκε ἡ ἐνθύμησις στὸ δάσος πῶς ἐμβῆκα »

Εἶναι τὸ ἐναντίον τῆς τοῦ ποιητοῦ ἐκφράσεως ὅστις λέγει ὅχι ὅτι τοῦ ἐσβέσθη ἡ ἐνθύμησις ἀλλ' ὅτι « δὲν ἤξευρε νὰ εἴπῃ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος » διότι ὡς διὰ τῶν ἐπομένων δύο στίχων λέγει

« Tant' era pien di sonno in su quel punto

« che la verace via abandonai »

α βαρύτατος κατεῖχεν αὐτὸν ὕπνος καθ' ἣν στιγμήν ἐγκατέλιπε τὴν εὐθείαν ὁδὸν » καὶ τούτους τοὺς δύο στίχους μεταφράσας ὁ Κ. Βεργωτῆς παρενέβαλεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν λέξιν Ἄναισθησίαν, ἥτις δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ κειμένῳ, καθ' ὅτι, ἂν ὑπῆρχε, τοῦτο μόνον ἔρκει ὅπως ὁ Δάντης θεωρηθῇ ὡς φρενοβλαβῆς καὶ οὐχὶ ὡς ποιητῆς καὶ ἐπομένως ἀνάξιος τῆς δόξης. Ἐνῶ ὁ Κυρ. Μαυροκέφαλος διὰ τριῶν ἐπίσης στίχων, ὡς ὁ Δάντης, πιστότατα μετήγγισε τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ οὕτω.

α Καλῶς νὰ εἴπω ἀγνοῶ πῶς εἰς αὐτὸ εἰσῆλθον

α Τόσον ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐμπλεος ἦμην ὕπνου

α Καθ' ἣν ἐγὼ κατέλιπον τὴν ἀληθῆ τὴν τρίβον.

Ὁ 13ον στίχος τοῦ μεταφραστοῦ Βεργωτῆ ἔχει.

α Καὶ περπατῶντας στὴν ποδιανένδς βουνοῦ εἶχα φθάσειν.

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν μεταφραστὴν ποῦ βασιζόμενος ἔθετο εἰς τὸν στίχον τοῦ τὸ ἀλλότριον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης γερούνδιον α περπατῶντας »; πόθεν ἐνόησεν ὅτι ὁ Δάντης περιεπάτη; καὶ ποῦ; Ὁ ποιητῆς λέγει « ma poi che io fui al piè d' un colle giunto » ἥτοι « ἔπειτα ἀφοῦ ἔφθασα εἰς τοὺς πρόποδας ἐνὸς λόφου » ὅπερ καταλλήλως μετέφρασεν ὁ Κ. Μαυροκέφαλος « ἀφοῦ πλὴν εἰς τοὺς πρόποδας ἀφίχθην ἐνὸς λόφου » καὶ οὕτω ἐκφράζεται ὁ ποιητῆς ἵνα ἀφήσῃ τὸν ἀναγινώσκοντα νὰ ἐνοήσῃ μόνος τὰς περιπετειάς καὶ τοὺς τρόμους οὗ ὑπέστη μέχρι; οὗ φθάσῃ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους ἐκείνου, ὅτι δὲν ἔγραψεν, ὅτι « περπατῶν ἔφθασε, » ὃ ἀεὶ εὐρίσκειτο εἰς ἀντίφασιν μετὰ τῶν δύο

ἀμέσως ἀνωτέρων στίχων ἐν' οἷς λέγει. « Tant' era pien di sonno in su quel punto che la verace via abandonai κ.τ.λ. Αφοῦ δὲ « περιεπάτει ὁ Δάντης, » κατὰ τὸν Κ. Βεργωτῆν, θὰ ἦτον ἔξυπνος, ἵνα ἦ εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ὅτι περιπατεῖ, ἥτοι νὰ ἔχῃ συναίσθησιν τῆς πράξεώς του, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας, ἐπαναλαμβάνομεν, ὁ ποιητῆς λέγει (ὡς ὁρθῶς ἡρμήνευσεν ὁ Κ. Μ.) « ὅτι ἦν ἐμπλεως ὕπνου » τοῦτο δὲ εἶναι μία τῶν χαρακτηρίζουσων τὸν Δάντην καλλονῶν, δι' ἧς εἶναι ἀξιοθαύμαστος, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ βέβηλος χεὶρ τοῦ μεταφραστοῦ κατέστρεψε διὰ τῆς προσθήκης τοῦ Γερουντίου « περπατῶντας ».

Ἐπιτυχῆς ἐπίσης καὶ πιστὴ ἡ τῶν δύο 13ον καὶ 14ον στίχων ἐρμηνεία τοῦ Κ. Μαυροκέφαλου.

« Ma poi ch' io fui appie d' un colle giunto »

« La ove terminava quella vallee »

« Ἀφοῦ πλὴν εἰς τοὺς πρόποδας ἀφίχθην ἐνὸς λόφου » οὐχὶ δὲ καὶ τῶν Δαντεϊῶν στίχων ἡ στρεβλώσις τῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Βεργωτῆ.

Κ' εἶχεν ἐκεῖ τὸ σῶμά του ἐκεῖνο τὸ λαγκάδι »

« Λαγκάδι ποῦ μὴ πάγωσε τὸ αἷμα ἀπ' τὴν τρομάρα » ἔξ' ὧν οὐδεμία ἐννοία ἐξάγεται.

« Κ' ἐσήκωσα τὰ μάτια μου καὶ εἶδα τὸ κορφοβοῦνι »

« Ὅπου τὸ ντιούσανε χρυσαῖς ἀκτῖνες τοῦ πλανήτου. »

Ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ συγχαρῶμεν τῷ μεταφραστῇ Κ. Βεργωτῇ ὅτι πιστότατα ἐμμήθη τὸ

« Ἀπὸ τὸ Καστελόριζο φαίνεται τὸ Σινῶπι »

« Τὸ γαῖδαρότου νὰ χαρῆς καὶ καλομοῖρα ν' ἄσαι. »

Ἡ ἐννοία τῶν στίχων τοῦ Δάντου εἶναι ὅτι « ὅταν ἔφθασεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ἐνθα ἦν ἡ κατατρομάξασα αὐτὸν κοιλάς, ἐκεῖ ὁ Δάντης ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε τὰ νῶτα τοῦ λόφου περιβεβλημένα ὑπὸ τῶν χρυσῶν ἀκτίνων τοῦ πλανήτου. Ὁ δὲ Κ. Βεργωτῆς μεταφράσας τὸν 16ον στίχον τοῦ Ποιητοῦ ἔγραψε ὅτι « λαγκάδι εἶχεν ἐκεῖ τὸ σῶμά του. »

εἰς δὲ τὸν στίχον 17ον ἐπανακάμπτει καὶ αὖθις εἰς τὸ λη-
γαδί καὶ λέγει ὅτι τοῦ ἐπάγωσε τὸ αἶμα, εἰς δὲ τὸν 18ον
ὅτι « ἐσήκωσε τὰ μάτια του κ' εἶδε τὸ κορφοβοῦνι » εἰς δὲ
τὸν 19ον ὅτι « τὸ ντιούσανε χρυσαῖς ἀκτῖνες τοῦ πλανήτου. »
Οὕτω δὲ μεταφράζει 4 ὠραιοτάτους καὶ γραφικωτάτους στί-
χους τοῦ Δάντου πλήρεις ὕψους καὶ περιέχοντας πλείονας ἐν-
νοίας ἢ λέξεις διὰ τεσσάρων ἀσυναρτήτων καὶ ἀκαταλήπτων
στίχων.

Ὅσοι δὲ γελοῖα καὶ ἀκατάληπτοι εἶναι ἢ μετάφρασις τῶν
4ων ἐν λόγῳ στίχων ὑπὸ τοῦ Κ. Βεργωτῆ, τόσῳ σαφῆς καὶ
πιστοτάτη εἶναι ἢ τοῦ Κυρ. Μαυροκεφάλου, ἥτις ἔχει οὕτω.

14. α' Ἐκεῖτε ἐνθα ἡ κοιλάς αὐτὴ ἐπερατοῦτο,

15. α' Ἡ τόσον τὴν καρδίαν μου κεντήσασα ἐκ φόβου,

16. α' Ἐγὼ ἐκίταξ' ὕψηλά, κ' εἶδον αὐτοῦ τὰ νῶτα,

17. α' Ἐνδεδυμένα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ πλανήτου ».

Ἐπίσης δὲ πιστῶς ὁ Κ. Μ. μεταφράζει τὸν 18ον στίχον τοῦ
Δάντου.

α' Che mena dritto altrui per ogni cale.

διὰ τοῦ α' ὀδηγούντος ἀσφαλῶς παντοῦ τὸν ὁδοιπόρον ». Ὁ
δὲ Κ. Β. α' ποῦ ὀδηγεῖ καὶ ὁ θνητὸν σ' ὅποιον τὸν εὔρει
δρόμον » χωρὶς νὰ λέγῃ ἡμῖν ἂν ὀδηγῇ τὸν καὶ ὁ θνητὸν
καλῶς ἢ κακῶς, ἐνῷ ὁ Δάντης λέγει, ὀδηγεῖ καλῶς, ὀρθῶς,
dritto· προσέτι δὲ ὁ Κ. Βεργωτῆς παρέχει ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον
νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ altrui (καθεὶς θνητὸς) μένει ἀκίνητος,
ὥς μὴ γνωρίζων ἐκ τῶν προτέρων ποῦ πορεύεται, καὶ περι-
μένει νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ὁ πλανήτης.

Στίχος 19ος. Allora fu la paura un poco queta,

Che nel lago del cuor m' era durata.

La notte che io passai con tanta pieta

Ὁ Κυρ. Μαυροκέφαλος πιστότατα μετέφρασε τοὺς τρεῖς
τούτους στίχους τοῦ Δάντου διὰ τοῦ

Ὀλίγον τότε· ἡσύχασεν ὁ φόβος, ὁ ὁποῖος

Στὴν λίμνην τῆς καρδίας μου διαρκεῖς τὴν νύκτα

Ἦν περ ἐγὼ ἐπέρασά με τὴν ἀγωνίαν.

Ἀρμονικῶς ἡρμηνεύσεν ὁ Κ. Μαυροκέφαλος τὸ « un poco
queta » διὰ τοῦ « ἡσύχασεν ὁ φόβος », καὶ οὐχὶ ἐσίγησεν,
ὥς ὁ Κ. Βεργωτῆς μετέφρασε· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ παῖδες τῶν σχο-
λαίων γινώσκουσι ὅτι « σιγᾶν » λέγεται περὶ τοῦ λαλοῦντος
καὶ παυομένου λέγειν. — τὸ δὲ m' era durata ὅπερ ὁ Κυρ.
Μαυροκέφαλος ἡρμηνεύει πᾶν ὀρθῶς διὰ τοῦ « διήρκεσεν » ὁ
Κ. Β. μεταφράζει α' μοῦ τάραξε με βία », διαστρέψας οὐ
μόνον τὴν ἐννοίαν ἀλλὰ καὶ τὴν καλλονὴν τοῦ στίχου. τὸ δὲ
« ἦν περ » ὃ ἐχρήσατο ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 3 στίχου τῆς με-
ταφράσεως τοῦ Κ. Μαυροκέφαλος ἡδύνατο νὰ ἀντικαταστή-
διὰ τοῦ τὴν νύκτα ποῦ ἐπέρασά, ἀλλ' ἵσως ἐθετο τὸ ἦν περ
ἵνα μὴ ἐπαναληφθῇ ἡ λέξις νύκτα. Ὁ δὲ Κ. Βεργωτῆς μετα-
φράζει.

α' Τότε, ὀλίγο ἐσίγησεν ἡ μαύρη ἀνεμοζάλη

α' Ὅπου τὴν λίμνην τῆς καρδίας μοῦ τάραξε με βία

α' Τὴν νύκτα ποῦ ἐπέρασά με τρόμος, με λαχτάρα ».

Ἐνταῦθα ὁ μεταφραστὴς Κ. Β. οὐ μόνον ἀπεμακρύνθη τοῦ
χειμένου, ἀλλὰ καὶ κατεστρέβλωσε τὴν ἐννοίαν τοῦ ποιητοῦ
ἐξηγήσας τὸ « paura » μαύρη ἀνεμοζάλη, « καὶ κατὰ συ-
νέπειαν τὸ » « durata » α' μὲν τάραξε με βία » (διὰ βίαια·
τυραχῆς) προσέτι δὲ, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν στρέβλωσιν ταύ-
την, εἰς τοσοῦτον περιῆλθε τύφου, ὥστε ἐν τῇ 22α ὑποση-
μειώσει τοῦ νὰ κηρύττῃ ὅτι δὲν συμφωνεῖ μετὰ τῶν σχολια-
στῶν, Baglioli, Magallotti, Scolari : α' ἀ· ἐπιτραπῇ ἡμῖν, γρά-
» φει, νὰ μὴ συμφωνήσωμεν με τοὺς σχολιαστὰς τούτους ὡς
» πρὸς τὴν ἡρμηνείαν τῆς ῥήσεως « λίμνη τῆς καρδίας » καὶ
ὅτι συμφωνεῖ μᾶλλον με τὸν Lami· ὅτι διὰ τοῦ « λίμνη »
ἠθέλησεν ὁ Δάντης νὰ φανερώσῃ τὸ ταραχώδες καὶ τρόπον τινα
πολυκύμαντον τοῦ πνεύματός του : » Μὴ ἀναγνόντες τὴν ἡρ-
μηνείαν τοῦ Lami ἀγνοοῦμεν ἂν οὕτω οὗτος ἡρμηνεύῃ, ἀλλ'
ἄφου ἀναφέρει ταύτην καὶ πιστεύει ὁ Κ. Β., ἐπιτραπέτω καὶ
ἡμῖν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐξ ἀπειρίας βέβαια συνεφώνησε

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

μετὰ τοῦ Lami καὶ οὐχὶ μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων σχολιαστῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων. Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο καταδεικνύει, εἰμὴ ὅτι καὶ περὶ τὴν Ἰταλικὴν πάντῃ ἀδαῆς τυγχάνει, καὶ πολὺ μακρὰν τῆς ὀρθῆς κρίσεως διατελεῖ.

22. E come quei che, con lena affannata

Uscito fuor del pelago alla riva

Si volge all'acqua perigliosa, e guata.

Λίαν πιστῶς καὶ καλλιτεχνικῶς ὁ Κ. Μαυροκέφαλος μετήγγισεν τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ διὰ τῶν στίχων του.

α Καὶ ὡς αὐτὸς ὅστις, μετὰ πνοῆς βεβιασμένης,

α Ἀφοῦ ἀπὸ τὸ πέλαγος εἰς τὴν ἀκτὴν ἐξέλθῃ,

α Τὴν κινδυνώδη θάλασσαν γυρίζει καὶ κυττάζει ».

Ὁ πρῶτος μάλιστα στίχος εἶναι ἀπαράμιλλος, οὐδόλως καθυστερῶν τῆς πτήσεως τοῦ Δαντείου πρωτοτύπου, καθότι καὶ αὐτὸς ὁ ῥυθμὸς τοῦ στίχου, καὶ ἡ γενομένη τομὴ αὐτοῦ, ἐπειτα ἀπὸ τὴν πρόθεσιν μετὰ, εἰκονίζει πιστότατα τὴν ἀγωνίαν καὶ τὸ ἀσθμαῖνον τοῦ ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἐξερχομένου ναυαγοῦ.

Ὁ δὲ Κ. Βεργωτῆς διὰ τεσσάρων στίχων μεταφράζει τοὺς ἄνω τρεῖς Δαντείου οὕτω :

α Κ' εἶδες ποτὲ στὸ πέλαγο κανένα νὰ παλαίῃ

α μετὰ τὰ ἀγριωμένα κύματα, καὶ ἀφοῦ μετὰ τόσο ἀγῶνα,

α φθάσῃ στὴν ἀκροπελαγιά, καὶ τὴν στεργιὰ πατήσῃ,

α στρίπτει, θωρεῖ τὴν θάλασσαν τὴν πικροκυματοῦσα ».

Διὰ τῶν πρώτων δύο στίχων ἐκφέρει ὅχι διὰ γλώσσης Δαντείου, ἀλλὰ ταπεινῆς καὶ ὅλως ἀμούσου ὅ,τι δι' ἐνὸς μόνοι στίχου ὁ ποιητὴς καὶ ὁ δόκιμος μεταφραστὴς αὐτοῦ Κ. Μαυροκέφαλος λίαν καλλιτεχνικῶς ἐξήνεγκον. Ὁ Δάντης διὰ τοῦ στίχου τούτου εἶχεν ἐν τῷ νῷ νὰ παρομοιάσῃ ἑαυτῷ τῷ ναυαγῷ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπομένως ὅλην τὴν λυπηρὰν κατάστασιν τοῦ ναυαγοῦ ν' ἀπεικονίσῃ διὰ τῆς λέξεως affannata ἣν ὁ Μαρ. ἐξέφρασε διὰ τοῦ ῥυθμοῦ τοῦ στίχου του. Ὁ δὲ Κ. Β. λέγει ἡμῖν α ἂν εἶδομεν ποτὲ κανένα γὰ παλαίῃ στὸ πέ-

λαγος » καὶ ὡς καρύκευμα τὸ α μετ' ἀγριωμένα κύματα μ' ἀγῶνα » τοῦθ' ὅπερ, δι' ὅσα ἀνωτέρω εἵπομεν, ἀφίσταται μακρὰν πολὺ τῆς ἐννοίας τοῦ Δάντου, διότι ὁ Δάντης προτίθεται νὰ ζωγραφίσῃ τὴν θέσιν τοῦ ναυαγοῦ, ἐνῶ ὁ Κ. Β. λέγει ἡμῖν α πῶς κολουμῶ τις » !!!

Ὁ 3ος. στίχος τῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Βεργ.

α φθάσῃ τὴν ἀκροπελαγιά καὶ τὴν στεργιὰ πατήσῃ »

α στρίπτει, θωρεῖ τὴν θάλασσαν τὴν πικροκυματοῦσα »

εἶναι περιττολογία, διότι ὁ Δάντης λέγει, ὅταν ὁ ναυαγὸς ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ πέλαγος εἰς τὴν ἀκτὴν, στρέφεται πρὸς τὰ ὀπίσω, δηλαδὴ καίτοι εὐρίσκεται εἰς τὴν ξηρὰν ἀκόμη νομίζει ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτοι κυττάζει τετρομασμένοι, ἂν πράγματι ἀφίσταται, ἐνῶ ὁ Κύρ. Βεργωτῆς λέγει ὅτι α γυρίζει ὀπίσω του καὶ κυττάζει (θωρεῖ) τὴν θάλασσαν μετὰ ὅλην τὴν ἀπάθειαν !! διὰ νὰ διασκεδάσῃ ἑσῶς !!! Ὁ Κ. Μαυροκέφαλος, εἰ καὶ μὴ ἐξέφρασεν ἀκριβῶς τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ, ἐκάλεσε τὴν θάλασσαν κινδυνώδη, ἥτοι στρέφει νὰ ἴδῃ ἂν εὐρίσκεται εἰς κίνδυνον ἢ ὄχι.

Ἡ δὲ α λέξις θάλασσα πικροκυματοῦσα » ἡδύνατο νὰ λεχθῇ ἂν προέκειτο νὰ μοιρολογήσῃ τις ἢ νὰ μεταφράζῃ ἐλεγεία, οὐχὶ ὅμως μετὰ τὰ πλάσματα τῆς Δαντείου φαντασίας, ἀλλ' α οὐ παντὸς πλεῖν εἰς Κόρινθον ».

25—26 Così l' animo mio, ch'è ancor fuggiva

Si volse in dietro a rimirar lo passo

Ὁ Κ. Μ. μεταφρ. α Ἡ ἰδική μου ἡ ψυχὴ ἥτις ἀκομ' ἐπέτα

» Οὕτω ἐστράφη ὅπισθεν νὰ ἴδῃ τὴν πορείαν

» Ἡτις οὐδένα ζωντανὸν οὐδέποτε ἀφῆκε

Ἡ Ἑρμηνεία αὕτη παριστᾷ ἀποχρόντως τὴν ἐννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ δὲ Κ. Β. α Ὁμοία κ' ἐμένα καρδίᾳ ἢ ποῦ ἔφυγε καὶ ἐπέτα

» ὀπίσω τῆς ἐγύρισε μία ματιὰ νὰ ῥίξῃ

» στὸν τόπον ὅθεν ζωντανὸς κανένα δὲν γλυτρώνει

Ὁ 4. στίχος τῆς μεταφράσεως τοῦ Κυρ. Β. δηλοῖ ὅτι ἐ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

φευγε α ἐπέτα ἡ καρδιά » α ἡ φυγή καὶ τὸ πέταμα τῆς καρδίας » ἦτον ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου, ἐνῶ τοιαύτη δὲν εἶναι ἡ ἐννοια τοῦ Δάντου· ὅστις διὰ τοῦ « ancor fuggiva » θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὸν μεγάλον πόθον ὃν εἶχε ἡ ψυχὴ του ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ ὅχι ὅτι α ἐλάττιζεν ἡ καρδιά του ἀπὸ φόβου » καθότι τοῦτο θὰ ἦτον ἀνούσιον· καὶ ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἐποψίν θεωρουμένη, ἀνυπόφορος περιττολογία.

Ὁ Κ. πρὸς τούτοις Β. διὰ τινος ὑποσημειώσεώς του, ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν ὅλως ἡμαρτημένην μετάφρασιν τοῦ στίχου του, κατατάσσει ἑαυτὸν μετὰ τοῦ Εὐριπίδου καὶ Βαλαωρίτου ἐξ ὧν ὁ μὲν Α. λέγει α καρδιά γὰρ οἴχεται » [φεύγει ἡ καρδιά μου] ἦτοι α φεύγει ἡ καρδιά τῆς Μηδείας » ὅταν εἶδε τὸ φαιδρὸν ὄμμα τῶν τέκνων τῆς (ἀπὸ πόνου)· ὁ δὲ Βαλαωρίτης α σκιάζομαι μίαν, σὺν πουλὶ φεύγει πετᾷ ἡ καρδιά μου » (ἀπὸ φόβου). Τοῦτο ἐννοοῦμεν καὶ ἡμεῖς κάλλιστα ὅτι ἡ καρδιά πετᾷ καὶ φεύγει, ἦτοι μετατοπίζεται ἀπὸ τὴν θέσιν τῆς ἐκ τοῦ φόβου ἢ πόνου, ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ καρδίας, πρόκειται περὶ ψυχῆς, ψυχῆς εὐρημένης ἐν κινδύνῳ καὶ σπενδούσης νὰ ἀπομακρυνθῇ αὐτοῦ, ἐκτὸς ἂν ὁ Κ. Βεργ. συγχέει τὴν α ψυχὴν » μετὰ τῆς α καρδίας ».

Στίχ. 28, 29, 30. Poi che ebbi riposato il corpo lasso,
Ripresi via per la piaggia diserta,
Si che il piè fermo sempre era il più hasso.

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει οὕτω:

α Ἀφοῦ δ' ἐγὼ ἀνέπαυσα τ' ἀπνηδισμένον σῶμα
α Εἰς τὴν ἐρήμην πλαγίαν ἐβάδισα οὕτ' ὥστε
α Πάντοτε πλέον χαμηλὸς ὁ στερεὸς ποὺς ἦτο

Ὁ Κυρ. Μκυρ. μετένεχε ὡς οἶόν τε τὴν καλλονὴν τῶν στίχων τούτων, ὣν τὸ ὕψος δυσκόλως δύναται νὰ μετενεχθῇ, καὶ ὥντως.

Τὸ Ripresi via per la piaggia diserta » ἀναγινωσκόμενον βραδέως, ὡς δεῖ, ἐκφράζει ἱκανῶς τὸν κόπον ὃν δοκιμάζει τις

ἀναβαίνων ὄρος, τοῦθ' ὅπερ δύσκολον ἀποβαίνει νὰ ἐρμηνευθῇ δεόντως· ὅθεν ἱκανῶς ὑπερπεπλήθησε τὴν δυσκολίαν ταύτην ὁ μουσοτραφὴς Κ. Μ. καί-τοι ἡρμάνευσε διὰ τοῦ οὗτ' ὥστε. Ὁ στίχος α ἐβάδισα οὕτ' ὥσ τ ε, καὶ τοι ἀσθενής, οὐχ' ἦττον ὁμως δὲν ἀπομακρύνεται τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας, ὁ δὲ κ. Βεργ. μεταρρᾶζει οὕτω·

α καὶ τὸ παραδαρμένο μου κορμὶ ἀφοῦ ἐπῆρε »
α τότες ὀλίγη ἀνάπαψη, τὸ δρόμο βάν' ὀμπρός μου »
α κ' ἐπερπατοῦσα ἔρημος στὰ ἔρημα τὰ πλάγια »
α κ' ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα, στὸ κάθε πάτημά μου »
α πλεῖο χαμηλὸ ἐξέμενε τὸ στερεὸ μου πόδι »

Τοὺς 3 στίχους ἡρμάνευσε διὰ 5 ἦτοι κατέστρεψε καὶ τὸ κύριον χαρακτήρ. τῆς Δανταίου ποιήσεως. Μεταφράσει τὸ α il corpo lasso » α παραδαρμένο κορμὶ » ὁποῖα ἄγνοια ! παραδαρμένος ἄ-θρῶπος λέγεται ἐκεῖνος ὅστις ἀπαντᾷ προσκόμματα, δυσχερείας, θλίψεις κ.τ.λ.

Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἀποκαθιστᾷ τὴν μετάφρασιν ἀειδεστάτην εἶναι ἡ ἀθλία ἐρμηνεία τοῦ στίχου του.

α τὸ δρόμο βάνω ὀμπρός μου
α κ' ἐπερπατοῦσα ἔρημος στὰ ἔρημα τὰ πλάγια »
Διότι ὁ Δάντης λέγει α ri presi via »

ἦτοι α ἐβάδιζα ἐπὶ ἀνωφεροῦς ἐρήμου λόφου » ὁ δὲ Κ. Β. ἐξέλαβε τὸ ν i a α δρόμον » καὶ ἐρμηνεύει — α τὸ δρόμο βάνω ὀμπρός μου » τοῦτο θὰ ἦτο ἴσως ὀρθὸν ἂν ἔλιπε τὸ ἐπίθετον diserta, ἦτοι α ἔρημος » διότι ἐν τῇ ἐρημίᾳ δὲν ὑπάρχει α ὁδός ».

α Κ' ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα στὸ κάθε πάτημά μου
α Πλεῖο χαμηλὸ ἐξέμενε τὸ στερεὸ μου πόδι »

Ὁχι μόνον εἰσὶ λέξεις ἄνευ ἐννοίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα » ὅλως διόλου ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὰ προηγούμενα, ὡς νὰ ἀρχηται νεά τις διήγησις, διότι ὁ Δάντης λέγει ὅτι ἐβάδιζε εἰς τὰ νῶτα τοῦ λόφου εἰς τρόπον ὥστε ὁ χαμηλότερος τῶν ποδῶν ἦτο καὶ ὁ στερεώτερος, καὶ τοῦτο

ἵνα ἐκφράσῃ τὴν ἀνωφερῇ καὶ λοζὴν πορείαν του, ἥτοι ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίζῃ ἄλλως πῶς ἢ ἔχων τὸν ἕνα τῶν ποδῶν χαμηλότερον τοῦ ἑτέρου καὶ στερεώτερον, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει εἰς πάντα ἀναβαίνοντα λοζῶς ἀνωφερές τι μέρος, ὅταν δὲν δύναται ν' ἀναβῇ κατ' εὐθείαν ἕνεκα τοῦ λίαν ἀνωφεροῦς. Ὁ δὲ κ. Β. λέγει ὅτι « πλεῖο χαμηλὸ ἐξέμενε στὸ κάθε πᾶτημά του » « ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα τὸ στερεό μου πόδι » ὥστε νὰ ἔχῃ τις στερεὸν καὶ μὴ στερεὸν πόδα, καὶ τέλος οὐδὲν ἐκφράζει ἀφ' ὅ,τι ὁ Δάντης ἐνόησε νὰ ἐκφράσῃ. — ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος ὅμως δὲν ἀπομακρύνεται ὡς ὁ Κύρ. Βεργ. ἀπὸ τὸν προηγούμενον στίχον, ἀλλὰ ἐρμηνεύει ὅτι ἐβάδιζε « εἰς τρόπον ὥστε ὁ στερεὸς ποῦς ἦτο πάντοτε ὁ πλεόν χαμηλός ».

« Ed' ecco, quasi al cominciar dell' erta

« Una lonza leggiara e presta molto,

« Che di pel maculato era coperta.

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει

« Κ' ἰδοὺ σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχῇ τ' ἀνωφεροῦς ἐκείνου »

« Εὐκίνητός τις πάρδαλις πολὺ ταχεῖα, ἥτις

« Ἐκ δερμάτος φολιδωτοῦ κεκαλυμμένη ἦτο ».

Ἀλλὰ καὶ ἡ μετάφρ. αὕτη προσεγγίζει εἰς τὴν τῶν στίχων ἐννοίαν· ἐν τῷ β'. στίχῳ ὅμως καὶ τοι ἀκριβῶς ὁ ἐρμηνευτὴς μεταφράζει τὸ « πολὺ ταχεῖα » μετατρέπει τὴν ἰδέαν τοῦ Δάντου (ὡς μεταβαλλομένων τῶν στίχων).

Ὁ δὲ Κ. Β. μεταφράζει

» Κι' ὅτι ἐκίνησεν τὴν πλαγίᾳ κινάω κι' ἀναιθαίνω »

» Καὶ νὰ μιὰ λεοπάρδαλη ποῦχ' ἐλαφρὸ τὸ σῶμα »

» Γοργὸ γοργὸ περπάτημα, τὸ δέρμα πλουμιδατό »

Ὁ Δάντης λέγει « ed' ecco quasi al cominciar » ἥτοι ἰδοὺ ἐν τῇ ἀρχῇ σχεδὸν τῆς πορείας μου », ὁ δὲ Κ. Β. μεταφράζει τὸ quasi διὰ τοῦ μόλις ἥτοι ἀπὸς ἐκίνησε τὸ βῆμα » τοῦθ' ὅπερ πολὺ ἀπέχει τῆς ἐννοίας τοῦ ποιητοῦ, διότι ἡ λεοπάρδαλις ἐπαρουσιάζθη ἐνώπιον τοῦ Δάντου « ἐνῶ οὗτος

ἐβάδιζεν, ἥτοι εἶχε προχωρήσει ὀλίγον, λέγει δὲ « quasi » σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχῇ α διότι συμπαραβάλλων τὸ μέγεθος τῆς ὁλης πορείας πρὸς τὸ μέρος ὕπερ εἶχε διατρέξει, θεωρεῖ αὐτὸ ἐλάχιστον, ὅχι ὅμως καὶ ὅτι εἶδε τὴν λεοπάρδαλιν καθ' ἣν στιγμὴν ἐκίνησε τὸ πρῶτον βῆμα.

Ὁ β'. στίχος τοῦ Κυρ. Βεργωτή.

« Καὶ νὰ μιὰ λεοπάρδαλη ποῦχε ἐλαφρὸ τὸ σῶμα »

ἔχει καλῶς· ἀλλὰ τὸ molto presta διὰ τοῦ « γοργὸ γοργὸ περπάτημα » δὲν ἐρμηνεύεται ὀρθῶς, διότι ὁ Δάντης ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ ὅτι ἦτον « ταχυτάτη », καὶ οὐχὶ ὅτι εἶχε περπάτημα γοργὸ, διότι τὸ γοργὸ ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ « μὴ ἀργοῦ », οὐχὶ ὅμως καὶ τοῦ « λίαν ταχείως ».

Στ. 37—42.

» Tempo era dal principio del mattino

» E il sol montava in su con quelle stelle

» Che eran con lui quando l' amor divino

» Mosse dapprima quelle cose belle

» Si che a bene sperar m' era cagione »

Ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος λίαν ἐπιτυχῶς ἐρμηνεύει

Στίχ. 44. » Χρόνος δὲ ἦτο ἡ ἀρχὴ πρῶτας καὶ ἐπάνω

» Ἀνέβαινεν ὁ ἥλιος ὁμοῦ μ' αὐτὰ τὰ ἀστρα

Ἡ ἐρμηνεία αὕτη τοῦ Κ. Μ. οὐδόλως ἀπομακρύνεται τοῦ καιμένου.

Ὁ δὲ Κ. Β. μεταφράζει

« Καὶ ὁ ἥλιος πρόβαινε λαμπρὸς μαζὺ μ' ἐκεῖα τ' ὀσέρια

« Ποῦ τάχε συντροφιά γλυκεῖα, ὁπόταν τέτοια κάλλη

« Ἐσκόρπισε κ' ἐκίνησεν ὁ ἔρωτας ὁ θεῖος

Στίχοι 37—42. Ἐνταῦθα ὁ Κ. Βεργ. φαίνεται ὅτι ἀνεκάλυψε κενὸν εἰς τὸν Δάντην καὶ ἀπεπειράθη ὅπως ἀναπληρώσῃ αὐτὸ διότι προστίθησε καὶ στίχους μὴ περιεχομένους ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τοιοῦτοι εἶσι.

« Κ' εἰς τὸ γαλάζιον οὐρανὸ τοῦς γύρους των ἀρχίταν »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΛΕΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

κείνη ἡ ὥρα » πολὺ ἀπέχει τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας· « χαρουργὴ » καλεῖται τὸ φῶς ἐκεῖνο ὅπερ προηγείται τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἥλιου, « ἡ Ἥως δὲ ἦν περιγράφει ὁ Δάντης εἶναι ὥρα μετὰ τὴν Ἀνατολὴν τοῦ Ἥλιου, καθότι προηγουμένως εἶρηκεν ὅτι « τὰ ἰώτα τοῦ λόφου τὰ ἐχρύσωναν αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου. » Ἀλλὰ μὴ ὤμεν αὐστηροὶ ἐπικριταί· δεινὴν βεβαίως πάθημα ἔπαθεν ὁ Κ. Βεργ. ἡπατήθη ἐκ τοῦ β'. στίχου, δὲν πταίει, δὲν ἐννόησεν αὐτὸν, ἐξέλαβε τὸ « e il sol montava in su » διὰ τοῦ « ἀνέτελλε », πόρρω ὅμως ἀπέχει ἡ ἐρμηνεία αὕτη τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας, διότι ὁ Δάντης λέγει ὅτι « ἀνέβαιναν ὁ Ἥλιος » ὁμοῦ μὲ τοὺς ἀστέρας ἐκείνους (τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κριστοῦ) ἀνέβαινε πρὸς τὰ ἄνω, ὥστε εἶναι κατάδηλον ὅτι τὸ montava in su δὲν ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ἀνέτελλεν, ὥσπερ ὁ Κύρ. Βεργ. μετέφρασε προέβαινε » = ἀνέτελλε « ἀλλ' ὅτι ὁ Ἥλιος » ἀνέβαινε πρὸς τὰ ἄνω. Καὶ ἐνταῦθα ἔπαθεν ὁ Κ. Βεργ. ὅπερ ἐφοβήθη ἐν τῇ ἀγγελίᾳ του μὴ γείνη traditore ἀντὶ τοῦ traduttore.

Στίχος 48. Si che pareo che l' aer ne temesse »

Πρόκειται περὶ λέοντος πειναλέου ἐμφανισθέντος ἐνώπιον τοῦ Δάντου μετὰ τὴν Λεοπαρδαλιν, ὁρμῶντος ἐναντίον του καὶ ἠνωρθωμένην ἔχοντος τὴν κεφαλὴν, λέοντος τοσοῦτον τρομεροῦ.

« Si che pareo che l' aer ne temesse » ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος ἡρμάνευσεν ἀκριβῶς· « ὥστε ἐφαίνετο ὅτι καὶ ὁ ἀήρ κατεῖχετο ὑπὸ τρόμου » οὕτω δὲ ὥστε ὁ ἀήρ ἐφαίνετο νὰ τρέμῃ, ὁ δὲ Κ. Βεργ. ἐρμηνεύει.

« πού λές ὅπου τὸ τρώμαζε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀέρας » Ὁλοσχερῶς ἀντίθετον ἐννοίαν. ἐκφράζουσιν οἱ στίχοι τοῦ Κυρ. Βεργ. ἐρμηνεύοντος ὅτι « ὁ λέων ἐφοβεῖτο τὸν ἀέρα, δηλ. ὅτι τὸν ἐτρώμαζεν ὁ ἀήρ » Ἄν προὔθιστο νὰ εἶπῃ ὅτι ὁ λέων κατετρώμαζε τὸν ἀέρα, ἡδύνατο χωρὶς νὰ χαλαρώσῃ πῶς τὸν στίχον νὰ εἶπῃ.

« Πού λές πῶς τὸ φοβότανε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀέρας »

Στίχος 52—53—54.

« Questa mi porse tanto di gravezza

« Con la paura che uscìa di sua vista

« Che io perdei la speranza dell' altezza.

Ὁ Κύριος Μαυροκέφαλος ἡρμάνευσε

« Καὶ αὕτη μὲ ἐνέβαλεν εἰς παραχλὴν τοσαύτην

« Διὰ τοῦ ἐκ τῆς θέας τῆς ἐμπνεομένου φόβου,

« Ὡστε ἀπώλεσα τὴν πρὸς τὴν κορυφὴν ἐλπίδα ».

Ὁ Κύρ. Βεργ. ἐρμηνεύει.

« Τὴν εἶδα καὶ μοῦ βάρυνε βαρὺ τὸ σῶμα βάρος »

« Καὶ πλεῖα ν' ἀνέβω τὸ βουνὸ μοῦ κόβουνται αἱ ἐλπίδες »

Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ Κ. Β. παρέλιπε τὸν β'. στίχον ἥτοι « con la paura che usca di sua vista » ὃν ἴσως ἠρκέσθη νὰ μεταφράσῃ μόνον διὰ τῆς ἄνω φράσεως τοῦ « τὴν εἶδα »· Ἀπορον καθίσταται ἡμῖν πῶς ἔνθα ἡ συντομία ἀποτελεῖ μίαν τῶν καλλονῶν τῆς ποιήσεως, ὁ μεταφραστικὴς ἀποφεύγει αὐτὴν, ἔνθα δὲ αὕτη ἡ ποίησις οὐδόλως ἀπαιτεῖ τὴν συντομίαν ἐκεῖ αὐτὸς ἐπιδιώκει αὐτὴν μετὰ προφανοῦς σκοτεινῆς ἐννοίας.

« Con la paura che uscìa di sua vista ».

Θέλει νὰ ἐκφράσῃ ὅτι ἐφοβήθη αὐτὴν οὐχὶ ὡς λύκαιναν, ἀλλὰ ὡς ἐκ τῆς τρομερᾶς καὶ ἀποτροπαίου αὐτῆς θέας, ὁ δὲ φόβος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκυρίευσεν τὴν καρδίαν του ὥστε τῷ ἐξελιπον αἱ δυνάμεις τῆς κινήσεως, ἥτοι τὸ σῶμα ἀπεκατέστη βαρὺ, καθότι ἂν ἤθελε φοβηθῇ ἀμέσως, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου θὰ ἦτον ὁ θάνατος.

Ὁ Δάντης ἔθεσε τὸν β'. στίχον τοῦτον ἵνα διὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ρυθμοῦ ἐκφράσῃ τὸν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰσδύοντο φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ του ὑπὸ τῆς θέας τοῦ θηρίου.

Στίχ. 25. « E quale è quei che volentieri aquista:

« E giunge il tempo, che perder lo face

« Che in tutti i suoi pensier piange e s' attrista

Ὁ Κύρ. Μ. μεταφράζει.

« Καὶ οἷός ἐστιν εἶναι δὲ αὐτὸς ὅστις προσκτᾷ ἀτιμῶς »,

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

α Ἐρχεται ὁμοῦς ὁ καιρὸς εἰς τὸν ὅποιον χάνει »
α Καὶ εἰς τὰς σκέψεις ὅλας τοῦ μελαγχολεῖ καὶ κλαίει »
Ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ δὲ Κύρ. Β. ἐρμηνεύει.

α Εἶδες ποτὲ φιλάργυρο τὰ πλούτια νὰ σωριάζῃ

α Κ' ἦλθε μία ὥρα, μία ῥιπή, καὶ τόσοι κόποι πάνε.

α Καὶ ὅλοι τοῦ νοῦτου οἱ λογισμοὶ μὲ δάκρυα τὸν ποτίζουσιν

Διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης ὁ Κύρ. Β. φαίνεται ὅτι ἐξέλαβεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασίαν τὸν φιλάργυρον καὶ φιλοκτῆμονα, ἀντεκατέστησε τὸν μὲν διὰ τοῦ δέ, ἀλλὰ καὶ τυφλῶ δῆλον, ὅτι ὁ φιλάργυρος πολὺ διαφέρει τοῦ φιλοκτῆμονος, καὶ ὁ Δάντης δὲν ἐννοεῖ τὸν φιλάργυρον, ἀλλὰ τὸν φιλοκτῆμονα.

Στίχ. 58. α Tal mi fece la bestia senza pace

α Che, venendomi in contro a poco a poco

α Mi ripingeva la dove il sol tace

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει.

α Τοιοῦτον μὲ κατέστησε τ' ἀνήσυχον θηρίον »

α Ὅπερ ἐμπρὸς ἐρχόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον »

α Ἐκεῖ ἔνθα ὁ ἥλιος σιγᾷ ἐμὲ ἀπώθει ».

Ἡ μετάφρασις αὕτη αὐτολεξεῖ ἱκανῶς παρίστησι τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ, πιστὴ περὶ τὸ μέτρον καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων.

Ὁ δὲ Κ. Βεργωτῆς.

α Σὲ τέτοια ζάλη ἔβαλε τὸ νοῦ μου ἐκεῖ τὸ ζῶο

α π' ἀσίγητα ἐκουνιότουνε κι' ἀνάπαψη δὲν εἶχε

α κι' ὥρμουσε κατ' ἐπάνω μου μὲ βία κι' ἀπ' ὦρα σ' ὦρα

α ἐκεῖ, ποῦ ὁ ἥλιος σιωπᾷ νὰ πέσω μ' ἀπωθοῦσε »

Ὁ Δάντης λέγει ὅτι α τὸ θηρίον τὸ ἀνήσυχον ἀπεκατέστησεν αὐτὸν ὁμοῖον τῷ πτωχεύσαντι φιλοκτῆμονι, ὁ δὲ Βεργ. ἐν τῷ α.) στίχῳ τούτῳ τῆς μεταφράσεώς του λέγει ὅτι α ἐξελίσθη ὁ νοῦς τοῦ Δάντου, ἥτοι ἐτρελλάθη, ἐσκοτίσθη, ἐν δὲ τῷ β.) στίχῳ μεταφράζει μόνον τὸ senza pace. Ἐν τῷ γ.)

τούτῳ στίχῳ ἔνθα ἡ συντομία τῆς ἐκφράσεως εἶναι μία τῶν καλλωνῶν τῆς ποιήσεως, καταστρέφει αὐτὴν, καθότι ὁ ποιητὴς θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀνησυχίαν τοῦ θηρίου ἐκδηλουμένην διὰ βραχυτάτων κινήσεων τοῦ σώματός του, τούτου ἕνεκα τὸ senza pace ἐὰν μεταφρασθῇ ὡς μετέφρασε δι' ἑνὸς στίχου ὁ Κύρ. Βεργ. ἡ Δάντειος αὕτη καλλονὴ καταστρέφεται.

Tal mi fece la bestia senza pace

Ὁ Κ. Μαυρ. ἐρμήνευσε πάνυ ὀρθῶς.

α Τοιοῦτον μὲ κατέστησε τ' ἀνήσυχον θηρίον ».

Ὁ δὲ Κ. Βεργ. διαστρέφων τὸν στίχον τοῦ Ποιητοῦ καὶ μὴ ἐννοῶν πως νὰ συναρμολογήσῃ τὰς λέξεις, ἐρμηνεύει.

α σὲ τέτοια ζάλην ἔβαλε τὸν νοῦν μου ἐκεῖ τὸ ζῶο ».

ἤτοι, ἀπέδωκε τὸ senza pace ὅπερ μεταφράζει α ζάλη » εἰς τὸ ῥῆμα fece ἀλλὰ τοῦτο ἐξελέγχει παχυλὴν ἀμάθειαν, διότι τὸ προηγούμενον tal ἀναφέρει εἰς τὸ Senza pace.

Στίχ. 61. α Mentre che io ruinava in basso loco

Ὁ Κ. Μ. ἐρμηνεύει.

α Ἀλλὰ ἐνῶ εἰς χαμηλὸν ἐκρημνιζόμενον τόπον »

Ἡ μετάφρασις αὕτη προσεγγίζει τῇ ἐννοίᾳ τοῦ κειμένου τὸ α in basso loco » σημαίνει τὸ κάτω τοῦ λόφου, ἥτοι ἐνῶ ὁ Δάντης ἐφοβήθη ἐκ τῆς θείας τοῦ θηρίου τοῦ κατ' αὐτοῦ ἐρχομένου, ἔχασε τὰς δυνάμεις του, καὶ κατὰ συνέπειαν, κατεκρημνίζετο, ἥτοι ἐκυλίετο πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ὅπερ ὡς ἔγγιστα ἐρμηνεύει καὶ ὁ Κύρ. Μ. καθότι λέγει εἰς α χαμηλὸν τόπον ».

Ὁ δὲ Κ. Β. ἐρμηνεύει.

α Ἐκεῖ ποῦ σ' ἄγριους κρημνοὺς νὰ πέσω κινδυνεύω ».

Ἡ ἐρμηνεία αὕτη λίαν ἀρίσταται τοῦ πρωτοτύπου, διότι ἐνῶ ὁ Δάντης ἤδη κατέπιπτε ἐκ τῆς ἀνωφερείας τοῦ λόφου, ὁ Κ. Β. λέγει ὅτι ἦτον α ἔτοιμος νὰ πέσῃ » καὶ οὐχὶ πρὸς τοὺς πρόποδας νὰ καταφέρηται, ἀλλὰ σὲ α ἄγριους κρημνοὺς » ὥσπερ διὰ μαγείας τινὸς εἶχον παρουσιασθῇ κρημνοί ! !

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Στίχ. 63. « Che per lungo silenzio pareo fioco »

Ο Κ. Μ. ἐρμηνεύει καταλλήλως—

« Ἐκ τῆς μακρᾶς τοῦ σιωπῆς ἐφαίνετο βραχνώδης ».

Ο δὲ Κ. Βεργ. τὸν ἕνα στίχον τοῦ Ποιητοῦ ἡρμήνευσεν διὰ δύο στίχων.

« Κι' ὅχ τῇ σιωπῇ τόσου καιροῦ, τὴν τόσῃν ἐρημίᾳ,

» Τ' ὁμίλημά του ἀκούστηκε ἀδύνατο, σθυμένο ».

Ἐν οἷς ἀπαντῶσι λέξεις οὐ μόνον μὴ περιεχόμεναι ἐν τῷ κειμένῳ, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ ἐκφράζουσιν, τὸ δὲ χεῖριστον, ἀλληλομαχοῦσαι, διότι λέγει.

« Τ' ὁμίλημά του ἀκούστηκε ἀδύνατο, σθυμένο »

Διότι ὅτε ὁμίλια τις (μίλημα) ἀκούεται, πιθανὸν νὰ ᾖ ἀδύνατος, ὅταν ὁμοῦς ἡ ὁμίλια εἶναι ἐσβεσμένη ἔννοεῖται ὅτι ἄκρα σιγὴ βασιλεύει.

Τὸ δὲ χεῖριστον πάντων εἶναι, ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἐσβεσμένης ἀλλὰ περὶ ἀδυνατοῦ φωνῆς ἀποκαταστάσης βραχνώδους ἕνεκα τοῦ μακροῦ τῆς σιωπῆς χρόνου, ἡ δὲ μακρὰ σιωπὴ, πιθανὸν νὰ — καθιστᾷ τὴν φωνὴν βραχνὴν οὐχὶ ὁμοῦς ἀδύνατον.

Στίχ. 65. « Miserere di me gridai a lui

» Qual che tu sii od ombra od uom certo »

Ο Κ. Μ. » Ἐλέησόν με ἔκραξα ἐγὼ πρὸς τοῦτον τότε

» Οἷός ἂν ᾦσαι ἢ σκιά ἢ ἄνθρωπος τῷ ὄντι ».

Ο δὲ Κ. Βεργ.

« ψηλὴ φωνὴν ἐσήκωσα κάμ' εὐσπλαγχνία, τοῦ λέω »

« ὅ,τι κι' ἂν ᾦται, ἢ φάντασμα, ἢ ἄνθρωπος μὲ σῶμα ».

Ο Δάντης λέγει· ὅτι ὁπότεν εἶδε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του πινὰ τῷ ἐφώνησε « ἐλέησόν με » ἀμέσως.

Ο δὲ Κ. Βεργ. λέγει « ψηλὴ φωνὴ ἐσήκωσα » κάμ' ἐσπλαγχνία τοῦ λέω » ὅτι, πρᾶγμα καὶ ᾦσαι, ἢ φάντασμα, ἢ ἄνθρωπος μὲ σῶμα. Κατὰ τὸν Κ. Β. λοιπὸν ὑπάρχουσι καὶ ἄνθρωποι ἄνευ σώματος· ἀπαράμιλλος θεολογία, ἥτοι ὑπάρχουσι καὶ ἄνθρωποι ἀσώματοι, ὡς οἱ Ἄγγελοι.

Στίχ. 72. « Al tempo degli dei falsi e bugiardi »

Ο Κύρ. Μαυροκέφαλος ἐρμηνεύει τὸν στίχον τοῦτον αὐτοῖς ἐλεξίς καὶ κατ' ἔννοιαν λίαν καταλλήλως.

« Καθ' ὃν καιρὸν θεοὶ ψευδεῖς καὶ ψευδολόγοι ᾔσαν »

Ο δὲ Κ. Βεργ. « Εἰς τοὺς καιροὺς ποῦ εἶδωλα ὁ κόσμος προσκύνα » τὸ « falsi e bugiardi » ἡρμήνευσεν μόνον διὰ τῆς λέξεως « εἶδωλα » ἥτοι τὸ « falsi e bugiardi » ἐξελαβεν ὡς συνώνυμα, ὡς τὸ μὲν falso δηλοῖ κίβδηλος ἢ ψευδής, τὸ δὲ bugiardo ψευδολόγος.

Στίχ. 18. Risposi lui con vergognosa fronte

Ο Κύρ. Μαυρ. ἡρμήνευσεν.

« Ἐγὼ τῷ ἀνταπήντησα μὲ μέτωπον αἰδήμον »

Ἐνθ' ὁ κύρ. Βεργ. ἐρμηνεύει

« Κ' ἐντροπαλὴν ἀπόκρισιν σὺ λόγον τέτοια δίνω »

Ἄλλ' ἡ ἐρμηνεία αὕτη πολὺ ἀφίσταται τῆς ἐννοίας ἐκλαμβάνων ἀλλ' ἀντ' ἄλλων καὶ ἀποδεικνύων ἑαυτὸν γυμνὸν καὶ ἀδαῇ περὶ τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ποίησιν.

Ο Δάντης λέγει ὅτι εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Βιργιλίου ἀπήντησεν con vergognosa fronte ἥτοι μὲ πρόσωπον αἰδήμον (ἐντροπαλὸν) ὡς ἐκ τοῦ σεβασμοῦ, δὲν ἔδωκεν ὁμοῦς, ὡς ὁ Κύρ. Βεργ. ἐνόησε, ἀπάντησιν « (ἐντροπαλὴν) μὴ αἰδήμονα » διότι τὸ νὰ ἀπαντᾷ τις αἰδήμονως ἐκ διαμέτρου ἀντίκειται πρὸς τὸν δίδοντα μὴ αἰδήμονα ἀπάντησιν ἥτοι δίδοντα ἀπάντησιν διὰ λόγων ὡς κοινῶς λέγεται ἐν τ ρ ο π α λ ῶ ν, αἰσχροῦν.

Εἶναι λοιπὸν καὶ ἡλίου φαινότερον ὅτι ὁ Κύρ. Βεργ. καὶ ἐνταῦθα παρενόησε τὸν Δάντην.

Στίχ. 94—95. « Chè questa bestia per la qual tu gridi »

Ο Κύρ. Μαυροκέφαλος ὀρθῶς μετήνεγκε τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ· ὅτι τὸ θηρίον διὰ τὸ ὅποσον ὁ Βιργίλιος κράζει δὲν ἀφίνει ἄλλον νὰ διελεθῇ διὰ τῆς ὁδοῦ του ».

Ο δὲ Κύρ. Βεργ. λέγει.

« Γιατί ἐτοῦτο τὸ θηρίον, ποῦ τόσο σὺ τρομάζεις »
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ

α' Απειράχτο στὸ δρόμο του κανένα δὲν ἀφίνει »
 Ὁ μὲν α. στίχος ἡμαρτημένος τυγχάνει· ὁ ποιητὴς δὲν ἀναφέρει ὅτι ὁ Βιργίλιος εἶπεν εἰς αὐτόν α τὸ θηρίον διὰ τὸ ὅποιον τρομάζεις » ἀλλὰ τὸ θηρίον διὰ τὸ ὅποιον κραυγάζεις (tu gridi) ὁ β'. ὅμως στίχος ὁλοσχερῶς μετατρέπει τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου, διότι ὁ Δάντης λέγει ὅτι α ἐν τῇ ἰδίᾳ του ὁδῷ τὸ θηρίον οὐδενὶ ἐπιτρέπει νὰ διέλθῃ. Ὁ δὲ Βεργ. λέγει ὅτι α κανένα εἰς τὸν δρόμον του πορευόμενον δὲν ἀφίνει ἀνενόχλητον » ὅπερ πολλὸ διίσταται τῆς διανοίας τοῦ ποιητοῦ, ἢ τοῦλάχιστον δὲν διακρίνει τις ἂν ἡ ὁδὸς αὐτῇ ἀνήκει εἰς τὸ θηρίον ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι σαθροτάτη εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ Κυρ. Βεργ. ὅτι ὁ Δάντης δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ εἰς Δημοτ. γλῶσσαν, ἀπεναντίας δὲ, ὡς λέγει ὁ κ. Μαυροκέφαλος ὅτι ὅχι ἡ γλῶσσα, ἀλλ' ὁ μεταφραστὴς συντείνει πρὸς ἐπιτυχίαν.

α Ma tanto lo impedisce che l' uccide

Ὁ Κ. Μ. α' Ἀλλ' ἐμποδίζει τόσο αὐτόν ὥστε τὸν θανατοίνει » Ἐπιτυχῶς ἔχει ὁ στίχος οὗτος καὶ κατὰ λέξιν καὶ κατ' ἔννοιαν.

Ὁ δὲ κύρ. Βεργ. α παρὰ χουμάει ἀπάνου του, καὶ θάνατο τοῦ δίδει π.

Ὁ Δάντης δὲν λέγει ὅτι τὸ α ζῶον ἐκεῖνο ἐφορμαῖ ἐναντίον ἐκάστου διαβαίνοντος ἐκ τῆς ὁδοῦ του καὶ τὸν καταξερχίζει » ἀλλ' ὅτι τὸν ἐμποδίζει τόσο ὥστε τὸν φονεύει » !!

Περὶ δὲ τῆς χυδαιοτάτης λέξεως χουμάει οὐδὲν λέγομεν, ὅπως μὴ προκαλέσωμεν συνεχῇ τῶν ἀναγνωστῶν ἀηδίαν.

Στίχ. 97—99. α Ed ha natura si malvaggia e ria

» Che mai non empie la bramosa voglia

» E dopo il pasto ha più fame che pria.

Ἡ μὲν ἑρμηνεία τῶν στίχων τούτων τοῦ κ. Μ. ἐκφράζει ἀρκούντως τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ δὲ Κ. Βεργ. ἑρμηνεύει τοῦτον οὕτω.

α Καὶ τόση ἀνεχορταγία τὸ ζῶον τοῦτο δέρνει π.

α Ποῦ ἡ τροφή του γίνεται ὅλ' ὄρεξη καὶ πείνα »

Ἐνταῦθα ὁ κ. Β. φαίνεται ὅτι εὔρε περιττολόγον τὸν Δάντην, καὶ τοὺς τρεῖς στίχους του συνέπτυξεν εἰς δύο μόνους· ἤρκεσθι νὰ μεταφράσῃ δι' ἐνὸς μόνου τοὺς δύο στίχους.

α Ed ha natura si molvaggia e ria

α Che mai non empie la bramosa voglia »

Διὰ τοῦ α Μὲ τόση ἀνεχορταγία τὸ ζῶον τοῦτο δέρνει » ἐνῷ ὁ Δάντης δὲν προτίθεται νὰ παραστήσῃ τὸ ζῶον ὡς ἀνεχορταγον, ἀλλ' ὅτι ἔχει φύσιν κακίστην καὶ λίαν βλαβεράν, διότι τῆς τοιαύτης φύσεως αἱ ἐπιθυμίαι οὐδέποτε πληροῦνται· τὴν ἔννοιαν ὅμως ταύτην τοῦ Δάντου δὲν μεταδίδει ὁ κ. Βεργ. α διὰ τοῦ τόση ἀνεχορταγία τὸ ζῶον τοῦτο δέρνει » ἢ ἀνεχορταγία δὲν συνεπάγεται μετ' αὐτῆς τὴν κακίαν καὶ τὴν βλάβην. Ὁ δὲ Δάντης λέγει, ὅτι ἡ φύσις τοῦ θηρίου συνεπάγεται τὴν κακίαν καὶ τὴν βλάβην.

α E dopo il pasto ha più fame che pria

α Ποῦ ἡ τροφή του γίνεται ὅλ' ὄρεξη καὶ πείνα »

Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην ἔννοεῖται ὅτι οὐδέποτε τὸ ζῶον χορταίνει, ἀλλὰ πάντοτε πεινᾷ—ἐνῷ ὁ Δάντης λέγει ὅτι μετὰ τὸ φαγητὸν καταλαμβάνει αὐτὸ μείζων πείνα ἢ εἶχε πρότερον.

Στίχ. 114. α E trarrotti di qui per luogo eterno »

α Καὶ θὰ σ' ἐξάξω ἀπ' ἐδῶ δι' αἰωνίου τόπου »

Λίαν πιστῶς ἡρμήνευσεν ὁ Κύριος Μαυροκέφαλος.

Ὁ Κύρ. Βεργ. α ἀπὸ τὸ δάσο, τ' ἄγριο ἐγὼ θὲ νὰ σ' ἐβγάλω » α καὶ θὰ περάσωμε ὕστερα σ' ἀραχνιασμένον κόσμον »

Ποῦ εὔρεν ὁ κ. Βεργωτῆς τὴν λέξιν α δάσος ἄγριον; » ἄγνοοῦμεν, διότι ἐν τῷ ποιήματι δὲν ὑπάρχει τοιαύτη λέξις. Διὰ τῆς ἑρμηνείας ταύτης ὁ Δάντης τίθεται παρὰ τοῦ Κ. Βεργ. ἐντὸς τοῦ φοικαλέου δάσου, ἐνῷ οὗτος εὐρίσκεται εἰς α τὰ νῶτα τοῦ λόφου ».

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΛΣΜΑ Β'.

Στίχ. 1. « Lo giorno se ne andava, e l' aer bruno »

» Toglieva gli animai che sono in terra »

Ο Κύρ. Μαυρ. ἐρμηνεύει α ἡ μὲν ἡμέρα ἔφρευγεν, ἡ δὲ ζοφώδης αὔρα ».

Ο δὲ κ. Βεργ. « ἔφρευγ ἡ μέρα κι' ἄπλωνε ἡ νύκτα τὸ σκοτάδι »

α τὰ ἔργα ἀφίναν οἱ θνητοὶ καὶ οἱ κόποι των ἐπαῦαν

α εἰς ταῖς ἀγκάλαις ταῖς γλυκειαῖς τοῦ ὕπνου γιὰ νὰ πέσουν·

Ἡ περιγραφή αὕτη τῆς ἐσπέρας ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τοῦ Δάντου.

Ο Δάντης λέγει α ἡ ἡμέρα ἔφρευγε καὶ ὁ μελανὸς αἰθὴρ ἀπέσπα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἔμψυχα ὄντα ἀπὸ τοῦ κόπου των.

Ο δὲ κ. Βεργ. μεταφράζει α ὅτι ἀφίναν τὰ ἔργα οἱ θνητοὶ καὶ οἱ κόποι των ἐπαυον, διὰ νὰ πέσουν εἰς ταῖς γλυκαῖς ἀγκάλαις τοῦ ὕπνου!! » ἥτοι ἵνα οἱ κόποι κοιμηθῶσι!! διότι οἱ κόποι εἶναι τὸ ὑποκείμενον, νὰ πέσωσι, τὸ ῥῆμα, εἰς ταῖς ἀγκάλαις τὸ ἔμμεσον, καὶ δὲν δύναται τις νὰ ἀποδώσῃ τὸ α οἱ κόποι » ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ἀφίναν, καθότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔπρεπε νὰ λέγῃ τοὺς κόπους κατ' αἰτιατικὴν. Ἰσως, ἐπειδὴ γράφει εἰς δημοτικὴν γλῶσσαν, νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ τὴν σύνταξιν τῆς Ἑλλήν. Γλῶσσης, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πάλιν ἀμαρτάνει ὡς πρὸς τὰς ἰδίαις του ἀρχάς, — ἥτοι ὅτι πρέπει νὰ γράφῃ τις γλῶσσαν ἐννοουμένην, διότι εἰς τὴν μετάφρασίν του ταύτην ἀγνοεῖ τις τὴν ἐννοήσῃ ὅτι δηλ. αοὶ θνητοὶ νὰ πέσουν εἰς ταῖς ἀγκάλαις τοῦ ὕπνου, ἡ οἱ κόποι.

Ο δὲ κ. Μαυρ. μεταφράζων κατὰ λέξιν ἐρμηνεύσε τὸ aer bruno ζοφώδης αὔρα ἀντὶ τοῦ α μελανὸς ἀήρ », ἵσως ἐννόησε διὰ τοῦ αὔρα τὸν ἀέρα, συνέχευε τὸν ἀνεμὸν μετὰ τοῦ ἀέρος, διότι ἀήρ μὲν καλεῖται ἡ ἀτμόσφαιρα, ἀνεμὸς δὲ εἴτε σφοδρὸς εἴτε ὀχλ., καλεῖται ἡ ἀτμόσφαιρα ἐν κινήσει.

Στίχ. 13. Prima ch' all alto passo tu mi fidi

Ο Κ. Μ. ἐρμηνεύει πιστῶς

α Προτοῦ νὰ παροτρύνῃς με διὰ τὸ μέγα βῆμα »

Ο δὲ κ. Βεργ. μεταφράζει

α Προτοῦ μὲ πάρῃς κ' ἔμβουσε σ' ἔρμα τοῦ χάρου ἀχνάρια »·
Ποῦ εὔρε τὸν στίχον τοῦτον ὁ κ. Βεργ. ἀγνοοῦμεν, ὡς μὴ ὑπάρχοντα ἐν τῷ κειμένῳ, πῶς νὰ συνάψωμεν τὸν στίχον τοῦτον μὲ τοὺς δύο ἀνωτέρω, πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν φράσιν χάρου ἀχνάρια ἀποροῦμεν.

ΛΣΜΑ Γ'.

Στίχ. 18. Che hanno perduto il ben dell intelletto

Ο κ. Μ. ἐρμηνεύει λίαν ὀρθῶς

α Τοῦ ἀκροτάτου ἀγαθοῦ ἀπώλεσαν τὴν γνώσιν »

Ο δὲ κ. Β. « κ' » ὁχ τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσωπο γιὰ πάντα ὀφρανισμέναις ». Ὅταν ὁ υἱὸς ὀρφανίζεται τοῦ πατρὸς ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ υἱὸς ἀπώλεσε τὸν πατέρα, ἥτοι ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέθανεν· ἐντεῦθεν ἔπεται, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κ. Βεργ. α ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέθανεν » Πιθανὸν νὰ ἐνόησεν ὁ μεταφρ. τὸν στίχ. τοῦ ποιητοῦ καθόσον ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 48 ὑποσημειώσεώς του, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ στίχου περιέπεσεν εἰς προφανῆ παραλογισμόν, μὴ ἐπιτυχὼν νὰ μετεγγίσῃ τὸν ὠραῖον τοῦτον στίχον τὸ il ben dell intelletto ἥτοι la beatitudine dell' intelletto cioè Dio, ch' è somma verità, οὕτω δὲ ἐστρέβλωσε τὸν στίχον.

Στίχ. 25. Diverse lingue, orribili favelle

Parole di dolore, accenti d' ira

Veci alte e fioche e suon di mon con elle

Ἐν πρώτοις, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ῥυθμὸς τῶν στίχων ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀπεικονίζει θαυμασίως τὴν ταραχὴν ἐν τῷ ζοφώδει ἄδρ, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἀδύνατον νὰ μετενεχθῇ εἰς τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα, καὶ οὐδὲν περὶ τούτου ἔχομεν ἀντιλέξει.

Diverse lingue δὲν ἐρμην. ὁμως διὰ τοῦ α γλώσσαις ποικίλαις, ἡ διάφοροι » διότι ὁ Δάντ.

της δὲν προτίθεται νὰ ἐκφράσῃ ἀριθμὸν, ἀλλὰ ποικιλίαν ἥτοι
κολαζομένους ἔχοντας διαφόρους γλώσσας, ὅχι δὲ καὶ πληθὺν
κολαζομένων. Ἡ ἐρμηνεία ὅθεν τοῦ κ. Βεργ. καταστρέφει τὴν
ἐννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Τὸ *Orribili favelle* δὲν ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ φρικταῖς,
ἀλλὰ διὰ τοῦ φρικώδεις λέξεις ἢ μᾶλλον φρικώδη
λαλήματα. Προσέτι, ὡς νὰ μὴ ἴσκει τὸ « φρικταῖς βοᾷς »
προστίθῃ καὶ τὸ « σκληρᾶς λακτάρας βόγκος » ὅπερ οὐκ
ἀπαντᾷ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ—ἐκτὸς ἐὰν διὰ τῆς ἐρμηνείας
« σκληρᾶς λακτάρας βόγκος » ἐρμηνεύει τὸ *parole di do-*
lore ἀλλὰ τὸ *parole di dolore* δὲν δηλοῖ βόγκους
λακτάρας—ἀλλὰ φωνὰς ὀδύνης.

« *E Suon di man con elle* » ἐρμηνεύει ὁ κ. Β. « κρότος
χειρῶν καὶ βρόντος » — Ἐνταῦθα ὁ Κ. Β. χάρις εἰς τὸ ὅξυ
τοῦ ἀκουστικοῦ αὐτοῦ ὄργανου διακρίνει ἐν τῇ κολάσει ἐν τε
πλέον τοῦ Δάντου τὸν « βρόντον ».

Στίχ. 28. « *Facevano un tumulto il qual s' aggira*

« Ἀλλαλαγμὸ ἐσκορπούσανε ποῦ πάντα ῥοβολαί »
τὸ « *facevano un tumulto* » δὲν δηλοῖ « ἐσκορπούσανε ἀλα-
λαγμὸ » ἀλλ' « ἐποιοῦν θόρυβον — *il qual s' aggira* δηλοῖ ὅτι
« περιστρέφεται » καὶ οὐχὶ « ῥοβολαί » διότι τὸ ῥοβολαί
δηλοῖ « τρέχει πρὸς τὰ κάτω ταχέως, » ἐνῷ, ἀπεναντίας,
ἐνταῦθα ὁ Δάντης λέγει ὅτι ὁ θόρυβος ἐκεῖνος περιστρέφετο
ἥτοι ἐκινεῖτο ἐλικοειδῶς καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐντὸς τῆς ἀπειρο-
χρόνου (*senza tempo*) ἀτμοσφαίρας.

« *In quel l' aria senza tempo tinta* » λέγει ὁ Δάντης, καὶ
τὸν στίχον τοῦτον, ὁ κ. Βεργ. μεταφράζει « σ' ἐκὴν τῇ
μαύρῃ καὶ ἄβασφῃ ἀπὸ καιροῦ ἀτμοσφαίρα »

Ὁ Στίχ. οὗτος τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Βεργωτῆ εἶναι δι'
ἡμᾶς γρίφος· διὰ τοῦ μαύρη (ἀτμοσφαίρα) δὲν δυνάμεθα νὰ
ἐννοήσωμεν ποίαν λέξιν τοῦ κειμένου μεταφράζει, διότι, ἂν
ὑποτεθῇ ὅτι τὸ *tinta* μεταφράζει διὰ τοῦ μαύρη, τότε τὸ
ἄβασφῃ ποίαν ἄλλην λέξιν τοῦ κειμένου ἐρμηνεύει; Τὸ καὶ

ἡμᾶς ἄλλην λέξιν δὲν βλέπομεν, εἰμὴ αὐτὴν τὴν ἰδίαν λέξιν
— *tinta* μετὰ τοῦ ἐπιρρ. *senza* ἥτοι τὸ *senza tinta*. Ὁ κ.
Βεργ. λοιπὸν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν στίχον τὴν αὐτὴν λέξιν
μεταφράζει διὰ δύο ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων λέξεων, ἄβασφῃ
ἥτοι χωρὶς βαφῆν καὶ μαύρη, ἥτοι μὲ βαφῆν, χρώματος
μαύρου.

Στίχ. 30. « *Come la rena quando il turbo spira* »

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει: « Καθὼς ἡ ἄμμος ἀν φουᾶ ἀνεμοστρόβ-
ιλός τις. »

Ὁ Κ. Β. τὸν στίχον τοῦ Δάντου τοῦτον, καίτοι ἡρμην. διὰ
δύο δὲν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ κατὰ τι εἰς τὴν ἐννοιαν
τοῦ Ποιητοῦ: ἐρμηνεύει δὲ,

« σὰν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο, π' ἀνεμοζάλη ἀρπάζει »

« ἀπὸ τῇ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνάερα παρατρέχει ».

Ὁ στίχ. οὗτος τοῦ Δάντου, δὴ θαυμάζουσιν οἱ αἰῶνες, κα-
τέστη τοσοῦτον ὠχρὸς καὶ γελοῖος ὑπὲρ τὴν ἐπαφὴν τῶν δα-
κτύλων τοῦ μεταφρ. ὥστε διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἔπρεπε ὁ κ.
Β. νὰ θεωρῇται ὡς τολμητίας, ὑπὸ διπλὴν ἐποψίν, καὶ ὡς
πρὸς αὐτὸν τὸν ποιητὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἣν ἀπε-
πειράθη νὰ διαβουκολήσῃ ὅτι κατενόησε τὸν Δάντην.

« *Come la rena* » ἔρμην. « σὰν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο, » ἀλλὰ
τὸ *rena* δὲν δηλοῖ κόκκιν, κονιορτὸν, (*polvere*) ἀλλ' ἄμμον·
ὁ δὲ Δάντης τὴν ἐν λόγῳ παραβολὴν ἐκφέρει διὰ τῆς λέξεως
ἄμμος οὐχὶ διὰ τοῦ κονιορτοῦ, ἥτοι, καθὼς ἡ ἄμμος
ἐπὶ τὴν ταράττη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος. Ὁ τελευταῖος οὗτος
στίχος συνδυαζόμενος μετὰ τοῦ ἀ. δέον νὰ ἐρμηνευθῇ οὕτω
« ἐποιοῦν θόρυβον ὅστις περιελίσσεται ὡς ἡ ἄμμος ὅταν ταράτ-
τη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος. »

Ὁ 6'. στίχος τῆς μεταφράσεώς του.

« ἀπὸ τῇ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνάερα παρατρέχει » καίτοι
προστέθη πρὸς πλατυσμὸν καὶ ἐπαύξησιν τῆς ἐννοίας, οὐ μό-
νον δὲν παρήγαγε τοιοῦτον ἀποτελεσμα, ἀλλ' ἀπεναντίας
ἐσκότισε, μετέλλαξε, ἀπεκατέστησε γελοίαν τὴν θαυμαζομέ-

της δὲν προτίθεται νὰ ἐκφράσῃ ἀριθμὸν, ἀλλὰ ποικιλίαν ἥτοι κολαζομένους ἔχοντας διαφορὰς γλώσσας, ὅχι δὲ καὶ πληθὺν κολαζομένων. Ἡ ἐρμηνεία ὅθεν τοῦ κ. Βεργ. καταστρέφει τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Τὸ *Orribili favelle* δὲν ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ φρικταῖς, ἀλλὰ διὰ τοῦ φρικώδεις λέξεις ἢ μᾶλλον φρικώδη λαλήματα. Προσέτι, ὡς νὰ μὴ ἴσκει τὸ « φρικταῖς βοαῖς » προστίθῃ καὶ τὸ « σκληρᾶς λακτάρας βόγκος » ὅπερ οὐκ ἀπαντᾷ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ—ἐκτὸς ἔαν διὰ τῆς ἐρμηνείας « σκληρᾶς λακτάρας βόγκος » ἐρμηνεύει τὸ *parole di dolore*· ἀλλὰ τὸ *parole di dolore* δὲν δηλοῖ βόγκους λακτάρας—ἀλλὰ φωνὰς ὀδύνης.

« *E Suon di man con elle* » ἐρμηνεύει ὁ κ. Β. « κρότος χειρῶν καὶ βρόντος »—Ἐνταῦθα ὁ Κ. Β. χάρις εἰς τὸ ὅξυ τοῦ ἀκουστικοῦ αὐτοῦ ὄργανου διακρίνει ἐν τῇ κολάσει ἐν τε πλέον τοῦ Δάντου τὴν « βρόντον ».

Στίχ. 28. « *Facevano un tumulto il qual s'aggira* »

« Ἀλλαλαγμὸ ἐσκορπούσανε ποῦ πάντα ῥοβολάει » τὸ « *facevano un tumulto* » δὲν δηλοῖ « ἐσκορπούσανε ἀλλαλαγμὸ » ἀλλ' « ἐποιοῦν θόρυβον—*il qual s'aggira* δηλοῖ ὅτι « περιστρέφεται » καὶ οὐχὶ « ῥοβολάει » διότι τὸ ῥοβολάει δηλοῖ « τρέχει πρὸς τὰ κάτω ταχέως, » ἐνῷ, ἀπεναντίας, ἐνταῦθα ὁ Δάντης λέγει ὅτι ὁ θόρυβος ἐκεῖνος περιστρέφετο ἥτοι ἐκινεῖτο ἐλικοειδῶς καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐντὸς τῆς ἀπειροχρόνου (*senza tempo*) ἀτμοσφαίρας.

« *In quel l'aria senza tempo tinta* » λέγει ὁ Δάντης, καὶ τὸν στίχον τοῦτον, ὁ κ. Βεργ. μεταφράζει « σ' ἐκὴν τῇ μαύρῃ καὶ ἄβαφῃ ἀπὸ καιροῦ ἀτμοσφαῖρα »

Ὁ Στίχ. οὗτος τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Βεργ. εἶναι δι' ἡμᾶς γρίφος· διὰ τοῦ μαύρη (ἀτμοσφαῖρα) δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν ποίαν λέξιν τοῦ κειμένου μεταφράζει, διότι, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ *tinta* μεταφράζει διὰ τοῦ μαύρη, τότε τὸ ἄβαφῃ ποίαν ἄλλην λέξιν τοῦ κειμένου ἐρμηνεύει; Τὸ καθ'

ἡμᾶς ἄλλην λέξιν δὲν βλέπομεν, εἰμὴ αὐτὴν τὴν ἰδίαν λέξιν—*tinta* μετὰ τοῦ ἐπιρρ. *senza* ἥτοι τὸ *senza tinta*. Ὁ κ. Βεργ. λοιπὸν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν στίχον τὴν αὐτὴν λέξιν μετεφράζει διὰ δύο ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων λέξεων, ἄβαφῃ ἥτοι χωρὶς βαφῆν καὶ μαύρη, ἥτοι με βαφῆν, χρώματος μαύρου.

Στίχ. 30. « *Come la rena quando il turbo spira* »

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει « Καθὼς ἡ ἄμμος ἀν φουᾶ ἀνεμοστρόβιλος τις. »

Ὁ Κ. Β. τὸν στίχον τοῦ Δάντου τοῦτον, καίτοι ἡρμην. διὰ δύο δὲν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ κατὰ τι εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Ποιητοῦ· ἐρμηνεύει δὲ,

« σὰν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο, π' ἀνεμοζάλη ἀρπάζει »

« ἀπὸ τῇ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνέρα παρατρέχει ».

Ὁ στίχ. οὗτος τοῦ Δάντου, ὃν θαυμάζουσιν οἱ αἰῶνες, κατέστη τοσοῦτον ὠχρὸς καὶ γελοῖος ὑπὲρ τὴν ἐπαφὴν τῶν δακτύλων τοῦ μεταφρ. ὥστε διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἔπρεπε ὁ κ. Β. νὰ θεωρῇται ὡς τολμητίας, ὑπὸ διπλῇ ἐποψίῃ, καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν ποιητὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἣν ἀπεπειράθη νὰ διαβουκολήσῃ ὅτι κατενόησε τὸν Δάντην.

« *Come la rena* » ἐρμην. « σὰν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο, » ἀλλὰ τὸ *rena* δὲν δηλοῖ κόνιν, κονιορτὸν, (*polvere*) ἀλλ' ἄμμον· ὁ δὲ Δάντης τὴν ἐν λόγῳ παραβολὴν ἐκφέρει διὰ τῆς λέξεως ἄμμος οὐχὶ διὰ τοῦ κονιορτοῦ, ἥτοι, καθὼς ἡ ἄμμος ἐπὶ τὴν ταράττη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος. Ὁ τελευταῖος οὗτος στίχος συνδυαζόμενος μετὰ τοῦ ἄ. δέον νὰ ἐρμηνευθῇ οὕτω « ἐποιοῦν θόρυβον ὅστις περιελίσσεται ὡς ἡ ἄμμος διὰ τὴν ταράττη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος. »

Ὁ ἑ'. στίχος τῆς μεταφράσεώς του.

« ἀπὸ τῇ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνέρα παρατρέχει » καίτοι προσετέθη πρὸς πλατυσμὸν καὶ ἐπαύξησιν τῆς ἐννοίας, οὐ μόνον δὲν παρήγαγε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐπὶ τῆς μεταφράσεως, ἀπεκατέστησε γελοῖον τὴν θαυμάζομε-

νην ταύτην τοῦ ποιητοῦ καλλονήν. Ἀπεδείχθη δὲ ἤδη καὶ ἡλίου φαινότερον ὅτι εἶναι μωρίας ἀποκύημα τὰ ὑπὸ τοῦ κυρ. Βερ. ἀναφερόμενα ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Ε'. αὐτοῦ ἐκδόσεως (ἣν ἀποκαλεῖ διορθωμένην) τῆς 5ης. Ῥαψωδίας ὅτι δηλαδή· « ἔργα ὅποια οἱ Κόσμοι τοῦ Ντάντε, τότε μόνον γίνονται κα- » νονικῶς ὠφέλιμα· ὅταν μεταφράζονται εἰς γλῶσσαν ζωντα- » νην, τὴν ὅποιαν ὅχι μόνον νὰ ἐννοῇ!! ἀλλὰ καὶ νὰ αἰσθάνε- » ται ὁ λαός!! » Πλὴν καὶ ὁ ἄκρῳ δακτύλῳ γευστάμενος καὶ αὐτῶν τῶν πρώτων στοιχειωδῶν γνώσεων γινώσκει ὅτι ἔργα ὡς τοὺς Κόσμους τοῦ Δάντου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοῇ ὁ λαὸς οὐτε νὰ τὰ αἰσθανθῇ βαθέως, ὡς ὁ κ. Βερ- γωτῆς δὲν ἐνόησεν τοὺς μαργαρίτας τοῦ Δάντου.

ΑΣΜΑ Ε'.

Στίχ. 88—89—90

« O animal grazioso e benigno
» Ghe visitando vai per l' aer perso
» Noi che tignemmo il mondo di sanguigno »

ἽΟ Κ. Μ. ἐρμηνεύει πιστῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

« Ὡ πλάσμα εὐπροσήγορον καὶ ἀγαθὸν συνάμα »

ἽΟ δὲ Κ. Β. ἀγνοῶν πῶς νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰς λέξεις « gra- zioso e benigno τουτέστι « ὧ δὲ εὐαίσθητον καὶ ἀγαθοποιὸν συνάμα » . . . ἄνευ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς θαυμαστάς τοῦ Δάν- του ἢ τὴν μνήμην τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ μεταφράζει.

» Ὡ σὺ, ποῦ ὄχ τοὺς ζωντανούς· εἰς τοὺς νεκροὺς κατέβης

» Ὡ πόσο τρυφερὴ καρδιά, ὧ πόση καλосύνη,

» Ν' ἄρχεσαι νὰ μᾶς συμπονῇ, καὶ ν' ἄρχεσαι νὰ βλέπῃς

» Ἑμᾶς ποῦ μὲ τὸ αἷμα μας ἐδάψαμε τὸν κόσμον »

Καίτοι ἵνα ἐρμηνεύσῃ τοὺς 3 πρώτους στίχους τοῦ Δάντου ἐχρήσατο τέσσαρας οὐδόλως μετῴρους τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ.

ἽΗ ἐξήγησις τῶν στίχων εἶναι αὕτη

« Ὡ σὺ, ὅστις δὲν εἶσαι μόνον ψυχὴ, ἀλλὰ ἐμψυχον σῶμα,

« ὦραϊον καὶ ἀγαθὸν συνάμα, λέγει ὁ Δάντης διὰ τοῦ α. στι- χου, ἥτοι, σὺ ὅστις δὲν εἶσαι νεκρὸς, διότι φέρεις ἀκόμη τὸν τύπον τῆς ὥραιότητος »

ἽΟ δὲ κ. Βεργ. τὸν πρῶτον τοῦτον καὶ πλήρη ἐννοιῶν στί- χον μετέφρασε διὰ στίχου μὴ ἐκφράζοντος ἢ γυμνὴν τινα μό- νον ἰδέαν καὶ αὐτὴν ὅλως ἀντίθετον τοῦ ποιητοῦ, διότι λέγει. « Ὡ σὺ ποῦ ὄχ τοὺς ζωντανούς· εἰς τοὺς νεκροὺς κατέβης! ἥτοι ὧ σὺ, ὁποῦ ἀπέθανες!!!

Στίχ. 91—92. « Se fosse amico il Re dell' universo, »

« Noi pregheremmo lui per la tua pace »

ἽΟ Κ. Μ. « Ἄν ἦσας ἦτο φίλος μας ὁ τοῦ παντός Δεσπότης »

« Αὐτὸν θὰ ἱκετεύομεν διὰ τὴν σὴν εἰρήνην »

ἽΟ δὲ κ. Βεργ. ἡρμάνευσεν οὕτω πως, ὥστε νὰ διαστρέψῃ (ἀκουσίως βεβαίως) τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ, ἐρμηνεύσας τὸ per la tua pace διὰ τοῦ

« ἔτσι ὁ Θεὸς παρηγοριὰ καὶ ἀγάπη νὰ σοῦ δίνη »

« θὰ τὸν παρακαλοῦσαμεν ἂν σπλαγχνικὸς μᾶς ἦτο »

ἽΕνταῦθα ἡ λέξις pace σημαίνει εἰρήνην ἢ ἀνάπαυσιν· τῷ ὄντι· αἱ δύο ἐκεῖναι κολασμέναι ψυχαὶ δίκην τίνουσαι τῆς ἀθε- μίτου πράξεώς των, κατεδικάσθησαν ὑπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης ἐντὸς ἀτμοσφαιράς μελανῆς συνεχῶς διαταρασσομένης ὑπὸ σφο- δρῶν τρικυμιῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου, οὐδέποτε διετέλεσαν ἐν ἡσυχίᾳ, τὴν δὲ κόλασιν ταύτην ἐθεώρουν μεγίστην δυστυχίαν των, εὐτυχίαν, δὲ ὡς ἐκ τούτου, ἐνόμιζον τὴν ἀνάπαυσιν, διὰ τοῦτο εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτὰς Δάντην ἢ Φραγκί- σκη ἐκφωνεῖ.

« Ἐάν ἦτον εἰς ἡμᾶς φίλος ὁ βασιλεὺς τοῦ παντός »

« ἡθέλαμεν τὸν παρακαλέσει διὰ τὴν ἡσυχίαν σου »

ἥτοι νὰ τύχῃς θέσεως, ἀφοῦ ἀποθάνῃς, ἐνθα βασιλεύει εἰρήνη καὶ ἀνάπαυσις.

Στίχ. 95—96. « Mentre che il vento, come fa, si tace »

ἽΟ κ. Μ. ἐρμηνεύει « ἐνῷ ὁ ἄνεμος, καθὼς οὕτω φυσᾷ, σιγᾷσι »

λίαν ἐπιτυχῶς. — ἽΟ δὲ κ. Β. « ἅμα σιγῇ ὁ ἄνεμος, ποῦ,

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

σάν ἀκούς, μουγκρίζει». Καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τοῖς πλείστοις
στίχοις ὁ Κ. Β. δὲν ἐννοεῖ τὸν ποιητὴν. Ὁ Δάντης λέγει
« ὅλ' σὲ ἀκούσωμεν καὶ θὰ σοὶ ὁμιλήσωμεν ἅμα ὁ ἄνεμος,
ὅστις ὡς φυσᾷ νῦν, πρόκειται νὰ παύσῃ » ἤτοι, ὅς περιμεί-
νωμεν ὀλίγον καὶ ὁ ἄνεμος ὡς ἐκ τοῦ φυσήματός του, εἶναι
εἰς τὸ τέρμα του, ὁ δὲ κ. Βεργ. ἐρμηνεύει « ἅμα σιγήσῃ
ὁ ἄνεμος » . . . . ἀλλ' ἐρωτῶμεν αὐτόν. — Πότε θὰ σιγήσῃ;
ἐνῷ ἄνωτέρω ὁ Δάντης εἶπε « La bufera infernal che mai non
resta ». Ὡς μεταφράζει ὁ κ. Βεργ. τίθησι τὸν Δάντην εἰς ἀν-
τίφασιν!!!! ἐνῷ τὸ τοιοῦτον, οὐδόλως συμβαίνει· διότι ὁ
Δάντης ἐνταῦθα προτίθεται νὰ ἐκφράσῃ τὸ κύριον χαρακτηρι-
στοῦ ἀνέμου, ἤτοι τὸ ἄστατον τῆς δυνάμεώς του, ἤτοι ὅτι
ἄλλοτε πνέει μετὰ μεγάλης σφοδρότητος, καὶ ἄλλοτε μετὰ
σφοδρότητος τοιαύτης ἥτις, παραβαλλομένη μετὰ τῆς πρώτης,
δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐλαχίστη, διὸ λέγει « ἅμα παύσῃ ὁ ἄνεμος,
ὅστις ὡς φυσᾷ νῦν, εἶναι εἰς τὴν παύσιν του » ἤτοι φυσᾷ με-
τὰ τῆς ἐλαχίστης αὐτοῦ δυνάμεως, τὸ δὲ μουγκρίζει ἴδιον
εἶναι τῶν κυνῶν οὐχὶ δὲ καὶ τῶν τρικυμιῶν καὶ μάλιστα προ-
κειμένου περὶ τρικυμιῶν καταχθονίων.

Στίχ. 97. Si ede la terra dove nata fui
Sul la marina dove il Po discende
Per aver pace coi seguaci sui

Ὁ κ. Μ. μεταφράζει

« ἡ χώρα ἔνθα ἔλαβον τὴν γέννησίν μου κεῖται
» ἐπ' αὐτὴν εἰς τὸ παράλιον ὅπου ἐκβάλλει ὁ Πάδος
» διὰ νὰ λάβῃ ἀνάπαυσιν μετὰ τοῦς ὁμόροχός του »

Ἡ ἐρμηνεία αὕτη παρίστησι ἀρκούντως τὴν ἐννοίαν τῶν
στίχων τοῦ Δάντου.

Ὁ κ. Βεργ.

« τ' ἀγαπημένα χρώματα τῆς δόλιας μου πατρίδας
» στ' ἀκροθαλάσσιο φαίνονται, ποῦ χύνεται ὁ Πάδος
» μαζὴ μετὰ τοῦς συντρόφους του ἀνάπαυσιν γιὰ ν' αὖθιξ »

Καὶ ἐνταῦθα ὁ κ. Βεργ. ἔθετο εἰς τὸ στόμα τῆς Φραγκί-

σκης τὸ ἀντίθετον ἄρ' ὅ,τι ἔθετο εἰς τὸ στόμα αὐτῆς ὁ Δάν-
της, ὅστις λέγει « ἡ γῆ ἔνθα ἐγεννήθην κεῖται ἐπὶ τῆς παρα-
λίας ὅπου ἐκβάλλει ὁ Πάδος· διὰ νὰ ἀναπαυθῇ ὁμοῦ μετὰ
παραπόταμά του, δὲν λέγει ὅμως ὅτι ὁ τόπος τῆς γεννήσεως
τῆς Φραγκίσκης εἶναι ἀγαπητὸς εἰς αὐτήν.

Στίχ. 113 Quanti dolci pensier quanto desio

» 114 Menò costoro al doloroso passo.

Τὸν 114 στίχον « menò costoro al doloroso passo » ἡρ-
μήνευσε διὰ πλειόνων λέξεων, ἤτοι διὰ τοῦ « ἐκείνους συνε-
πῆρον καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τὴν θλιβερὴν ἐφέρον καὶ τοὺς δύο — !
τὸ συνεπῆραν ἐκείνους, καὶ ἔφερον καὶ τοὺς δύο εἶναι ταυτό-
σημα ἀντιστοιχοῦντα βεβαίως πρὸς τὸ menò costoro. Πλὴν
ἐπελάθετο ὁ μεταφραστὴς ὅτι ἡ τοιαύτη ἀναπλήρωσις τοῦ
κεχρημένου τοῦ ῥυθμοῦ πόρρω ἀπέχει τοῦ ν' ἀποτελῇ πιστὴν
μετάφρασιν, καὶ δὴ καὶ τοιοῦτου Ποιητοῦ, εἶτα δὲ τὸ πάθος,
οἱ γλυκύτατοι λογισμοὶ δὲν ἔφερον αὐτοὺς εἰς τὴν ἀκμὴν
μόνον, ὡς λέγει ἐν τῇ καλουμένῃ μεταφράσει τοῦ ὁ κ. Βεργ.
ἀλλὰ τοὺς κατέστραψεν ἄρδην ὡς ἀπολέσσαντας τὴν ζωὴν των
διὰ τοῦ προώρου θανάτου των καὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Στίχ. 118. Ma dimmi: al tempo de' dolci sospiri,

A che, e come concedette amore,

Che conosceste i dubbiosi desiri?

Ὁ Κ. Β. διὰ τολμηρίας ἀνηκούστου ἀποπειραθεὶς νὰ πείσῃ
τοὺς λογάδας τοῦ ἔθνους καὶ τὸ Κοινὸν ὅτι μετέφρασε τὸν
Δάντην, οὐδόλως ἠρμήνευσεν τοὺς στίχους τούτους, ἀλλ' ἀπε-
μακρύνθη ὁλοσχερῶς τοῦ πρωτοτύπου χρώμενος μόνον λέξεσιν
ἀποφωλίου τινὸς μιζοδαρβάρου γλώσσης ἀποκυήματος βαρβά-
ρου ἐποχῆς.

» Ἀλλὰ εἰπέμου στῶν γλυκῶν τῶν στεναγμῶν ταῖς ἡμέραις

» Πῶς ἀνάψῃς κ' ἐξάναψεν ὁ φλογερὸς σου ἔρω;

» Πῶς ἔδειξεν ἡ μία ψυχὴ τὴν φλόγα τῆς στῆν ἄλλῃ;

Τὸ concedette Amore ἠρμήν. διὰ τοῦ ἀνάψῃς καὶ ἐξάναψεν ὁ
φλογερὸς, ἀν' ἑσένα, παραλείπων ὅλως τὴν ἐρμηνείαν τοῦ 3ου

στίχου τοῦ Ποιητοῦ « che conosceste i dubbiosi desiri »
 « ἦτοι ἀμφιδόλους πόθους » οὕτω ἐκφρασθέντος καὶ ἀποκαλυ-
 φθέντος ἔρωτος, περὶ ὧν ἐπομένως οὐδεμία ὑπάρχει βεβαιότητος
 ἂν θὰ γίνωσι ἐκατέρωθεν, ἦτοι ἀμοιβαίως δεκτοί, ἢ θὰ ἀπορ-
 ριφῶσι.

Στίχ. 136 La bocca mi baciò, tutto tremante

Ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος ἡρμήνευσε πιστῶς καὶ καταλλήλως
 τὸν στίχον τοῦτον.

« τὸ στόμα μοι ἐφίλησεν ὅλος ἐκ πόθου τρέμων »

Ἡ ἐρμηνεία ὅμως τοῦ κ. Βεργωτῆ.

« ὅλος θερμότης μὲ φιλεῖ, καὶ ἀπὸ τὸ πάθος τρέμει »
 εἶναι ἀνεπιτυχής, διότι δὲν ὁρίζει ποῦ καὶ ποῦ ἐδόθη τὸ φίλη-
 μα, οὔτε τὸ διπλοῦν αἷτιον τοῦ τρόμου. Ὁ Δάντης λέγει ὅτι
 « ἐπέθηκε φίλημα ἐπὶ τοῦ στόματός μου τρέμων ὅλος » ἦτοι,
 ὁ τρόμος οὗτος ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεγίστης ἐπιθυμίας
 καὶ τοῦ ἐσχάτου φόβου : ὡς ἐρμηνεύει δὲ ὁ κ. Βεργωτῆς τὸ αἰ-
 σθημα τοῦ φόβου ἐκλείπει, διότι καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἡμιστίχῳ
 καὶ ἐν τῷ 6ῳ μόνον ἡ ἰδέα τῆς ἐπιθυμίας ἀναφαίνεται, ἢ
 μᾶλλον εἰπεῖν, ὅτι ἐκφράζει τὸ ἐν ἡμιστίχῳ ἐκφράζει
 καὶ τὸ ἕτερον καὶ οὕτω, διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς αὐ-
 τῆς ἰδέας, πληροῖ τὸ κενὸν τοῦ στίχου, ἐνῶ ὅφειλε νὰ ἐκφρά-
 σῃ ποῦ ἐδόθη τὸ φίλημα (la bocca mi baciò).

Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Κύρ. Βεργ. ὡς δεῖγμα τῆς πολυμαθείας
 του καὶ, ἕνα δεῖξῃ ἡμῖν ὅποσον εἶναι κάτοχος τῆς Ἑλληνικῆς
 Γλώσσης καὶ φιλολογίας καὶ κατὰ πόσον ἐννόησε τὸν Δάντην,
 ἐρμηνεύων τὸν 13ον στίχον τοῦ Δ'. ἄσματος τοῦ ποιητοῦ διὰ
 τοῦ « ἐκεῖ μὲ σύντροφους πολλοὺς ξανοίγω τὴν Ἥλέκτρα »
 γράφει ἐν τῇ 121 σημειώσει του « Ἥλέκτρα » θυγάτηρ τοῦ
 Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας !! Τοιαῦτα ἐξαμβλώ-
 ματα, τοιαύτας ἀκρισίας, τοιαύτας ἐλσεινότητας θὰ παρέχω-
 σι πάντοτε οἱ θέλοντες παρ' ἡξίαν νὰ ἐπιδειχθῶσι μὴ ἔχον-
 τες πτερὰ νὰ πετάξωσιν ὑπεράνω τῶν δυνάμεων των, ἐνῶ
 ἡδύναντο νὰ ἐπιδιορθῶσιν εἰς τακτικὴν καὶ κανονικὴν σπουδὴν,

ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν πρώτων στοιχείων τῆς Ἑλλήν. Γλώσσης
 καὶ Μυθολογίας, ἥ; πάντῃ ἀδασεῖς ἐξελέγχονται. Ὁ Κύρ. Μαυ-
 ροκέφαλος διορθοῖ ἐπιτυχῶς τὴν παχυλὴν ἄγνοιαν τοῦ μετα-
 φραστοῦ τοῦ Δάντου Κυρ. Βεργ. λίαν μετριοφρόνως λέγων·
 « Ἥλέκτρα, δὲν εἶναι ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος
 » καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας, ἀλλ' ἡ μήτηρ τοῦ Δαρδάνου, ἐξ
 » οὗ ἔλκει τὸ γένος ὁ Αἰνείας, διὰ τοῦτο ὁ Δάντης θέτει αὐ-
 » τὴν πλησίον τῶν Τρώων καὶ τοῦ Καίσαρος ». — Ὁ κύρ.
 Βεργ. πρὶν ἢ θῇται κατὰ νοῦν ὅπως διαβουκολήσῃ καὶ ἐμπαί-
 ξῃ τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ὅτι ἐπέτυχε νὰ μεταφράσῃ τὸν
 ὑψιστον τῆς Ἱταλίας ποιητὴν καὶ κατέλθῃ οὕτως ἀφρόνως
 εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα ὅφειλε νὰ σπουδάσῃ πρῶτον τὴν Ἱταλι-
 κὴν γλῶσσαν, ἣν πάντῃ ἀγνοεῖ, ὡς δῆλον γίγνεται ἐκ τῆς πε-
 ρὶ ἧς ὁ λόγος ἐπικληθείσης « ἐξελληνίσσεως τοῦ Δάν-
 του » εἶτα δὲ νὰ ἐνασχοληθῇ καὶ περὶ τὴν μελέτην τῶν
 κλασικῶν πεζῶν καὶ ποιητῶν τῆς Ἱταλικῆς φιλολογίας.

3013 TAB 0 KAI
 IAKOBEI...
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΚΑΙΣΟΥΡΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΙ 52.910.0001

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ